

Jarkko Kantola

**Sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut Kainuun Prikaatissa 2010 -
järjestämisohje**

Opinnäytetyö

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Matkailualan koulutusohjelma

Syksy 2009

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Koulutusala Matkailu-, ravitsemus- ja talousala	Koulutusohjelma Matkailualan koulutusohjelma
Tekijä Jarkko Kantola	
Työn nimi Sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut Kainuun Prikaatissa 2010 - järjestämisohje	
Vaihtoehtoiset ammattipinnot	Ohjaaja(t) Pasi Korhonen
	Toimeksiantaja Kainuun Prikaati
Aika Syksy 2009	Sivumäärä ja liitteet 55 + 8
<p>Pohjoismaiden välillä hyväksytyn vuorotteluperiaatteen mukaisesti on Suomen puolustusvoimien vuoro järjestää sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut vuonna 2010. Kilpailut järjestetään Kainuun Prikaatissa 6.-9.9.2010. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on helpottaa kilpailujen järjestelyä Kainuun Prikaatissa ja selvittää, mitä kaikkea kilpailujen järjestämiseen sisältyy. Tarkoituksena on myös antaa perusteet kilpailujen suunnitteluun ja järjestämiseen liittyville toiminnoille. Työn perusteella tehdään tarkka järjestämissuunnitelma keväällä 2010.</p> <p>Teoriaosuudessa käsitellään urheilukilpailujen järjestämiseen liittyviä toimintoja. Toiminnoissa korostetaan tapahtuman järjestämistä puolustusvoimissa. Teorian alussa käsitellään sotilasurheilua sekä esitellään Kainuun Prikaati ja sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut. Seuraavaksi käsitellään tapahtuman järjestämisen prosessi korostaen suunnitteluun liittyviä toimintoja. Teoriaosuus sisältää myös tapahtuman turvallisuuteen ja viestintään liittyvät osiot.</p> <p>Järjestämisohjeessa esitellään sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen tarkoitus, tavoitteet osallistujat, sekä ohjelma. Ohje painottuu kilpailujen yleisjärjestelyihin ja se sisältää kaikkien tapahtumaorganisaation osa-alueiden tehtävät ja toiminnot. Järjestämisohje antaa perusteet kilpailujen järjestämiseen liittyville toiminnoille.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Tapahtuman järjestäminen, tapahtuman suunnittelu, urheilutapahtuma, sotilasurheilu
Säilytyspaikka	☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun Kaktus-tietokanta ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Tourism	Degree Programme Tourism
Author Jarkko Kantola	
Title Nordic Military Shooting Championships in Kainuu Brigade 2010 – Organizing Guide	
Optional Professional Studies	Instructor(s) Pasi Korhonen
	Commissioned by Kainuu Brigade
Date Autumn 2009	Total Number of Pages and Appendices 55 + 8
<p>The annual Nordic military shooting championships is based on an agreement between the military sport organizations in the Nordic countries. In 2010 it is the Finnish Defence Forces' turn to arrange the championships. Competitions will be organized in Kainuu Brigade 6.-9.2010. The purpose of this thesis was to facilitate the competition arrangements in Kainuu Brigade and find out what is included in the arrangements. The purpose was also to give directions for planning and organizing the championships.</p> <p>The theoretical background has defines concepts related to sports event organizing. The focus was on event organizing in the defence forces. In the beginning of the theoretical part, the Nordic military shooting championships and Kainuu Brigade are introduced. Next, the process of event organizing emphasizing event planning is discussed. Also in the theory part, event safety and communications are discussed.</p> <p>The organizing guide introduces the main points of the championships. The focus of the organizing guide is on general arrangements. The organizing guide includes instructions for all sectors of the event organization. The organizing guide provides the basis for all arrangements included in the Nordic military shooting championships in Kainuu Brigade.</p>	
Language of Thesis Finnish	
Keywords	Organizing an event, event planning, sport event, military sports
Deposited at	☒ Kaktus Database at Kajaani University of Applied Sciences ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KAINUUN PRIKAATI	3
3 SOTILASURHEILU	5
3.1 Suomalaisen sotilasurheilun historia	7
3.2 Sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut	10
3.2.1 Lajit	11
3.2.2 Ohjelma	12
3.2.3 Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen tulevaisuus	13
3.3 Sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut 2009, Tanska	14
4 TAPAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN	16
4.1 Tapahtumaprosessi	17
4.1.1 Tapahtuman suunnittelu	18
4.1.2 Tapahtuman toteutus	20
4.1.3 Tapahtuman päättäminen ja arviointi	21
4.2 Organisaatio	22
4.3 Turvallisuus	23
4.4 Viestintä	25
4.4.1 Viestinnän suunnittelu	27
4.4.2 Kriisiviestintä	28
4.4.3 Viestintä puolustusvoimissa	29
5 SOTILAIEN POHJOIMAISET AMPUMAMESTARUUSKILPAILUT KAINUUN PRIKAATISSA 2010 – JÄRJESTÄMIOHJE	31
5.1 Tarkoitus ja tavoitteet	31
5.2 Osallistujat	32
5.3 Kilpailut	32
5.4 Säännöt	33
5.5 Kilpailuohjelma	34
5.6 Järjestelyaikataulu	34
5.7 Organisaatio ja tehtävät	34
5.7.1 Järjestelytoimikunta	35

5.7.2 Ampumakilpailut	36
5.7.3 Kilpailutoimisto	36
5.7.4 Oheisohjelmat ja kokoukset	38
5.7.5 Huolto	40
5.7.6 Viestintä	42
5.7.7 Turvallisuus	44
5.8 Henkilöstön koulutus ja järjestelyjen testaus	45
5.9 Kustannukset	46
5.10 Tapahtuman päättäminen	48
6 POHDINTA	49
LÄHTEET	53
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Pohjoismaiden välillä hyväksytyn vuorotteluperiaatteen mukaisesti on Suomen vuoro järjestää 43. sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut vuonna 2010. Puolustusvoimien pääesikunta on antanut kilpailut järjestettäväksi Kainuun Prikaatille. Kilpailut ovat yksi tärkeimmistä ja haastavimmista tehtävistä Kainuun Prikaatille vuonna 2010.

Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen tarkoituksena on eri maiden asevoimien ja sotilasurheilijoiden välisen yhteistyön kehittäminen, sotilasampumataitojen kehittäminen ja ylläpitäminen, sekä pohjoismaisten ystävyssuhteiden ylläpitäminen. Kilpailut tukevat kansainvälisen sotilasurheiluliiton linjauksia ja ne järjestetään kansainvälisen sotilasurheiluliiton ”friendship through sport” hengessä. Kilpailujen tarkoituksena on myös ylläpitää sotilasurheilutoimintaa Pohjoismaissa. (Ilomäki, J. 2009 b.) Puolustusvoimat tukee valtakunnallista valmennus- ja kilpailutoimintaa järjestämällä kansallista sekä kansainvälistä urheilutoimintaa. Kilpaurheilutoiminnalla säilytetään huippuosaaminen valmentamisessa, kilpailujen järjestämisessä ja lajitaitojen opettamisessa. Samalla tuetaan suorituskyykyisten joukkojen tuotantotehtävää. Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen tavoitteena on antaa myönteinen kuva puolustusvoimien ja Kainuun Prikaatin osaamisesta, suorituskyykyistä ja henkilöstöstä, sekä organisointikyykyistä kansainvälisten kilpailujen järjestäjänä. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2007, 11.)

Kainuun Prikaatin tavoitteena on järjestää onnistuneet ja sääntöjenmukaiset kilpailut. Tärkein tavoite on luoda urheilijoille hyvät valmistautumis- ja kilpailuolosuhteet. Kilpailuissa ja vapaa-aikana pyritään edistämään pohjoismaista toverillista kanssakäymistä. Lisäksi tavoitteena on yleisjärjestelyjen sujuvuus, oheisohjelmien onnistuminen ja kilpailujen positiivinen ilmapiiri.

Opinnäytetyön tarkoituksena on helpottaa kilpailujen järjestelyjä Kainuun Prikaatissa ja selvittää, mitä kaikkea kyseisten sotilaskilpailujen järjestämiseen sisältyy. Tavoitteena on antaa perusteet kilpailujen suunnitteluun ja järjestämisen liittyville toiminnoille, sekä antaa tapahtumaorganisaation osa-alueiden johtajille perusteet tehtäviään ja tarkempia suunnitelmia varten. Tapahtumaorganisaation osa-alueita ovat ampumakilpailut, kilpailutoimisto, oheisohjelmat, huolto, viestintä ja turvallisuus. Opinnäytetyön tulee antaa perusteet kilpailujen tarkan järjestämissuunnitelman tekemiselle, joka laaditaan keväällä 2010. Opinnäytetyö tukee työ-

tehtäviäni Kainuun Prikaatin liikunta-alalla ja antaa minulle valmiuksia vuoden 2010 työtehtäviäni varten kilpailujen pääsihteerinä. Työn avulla kilpailujen pääsihteerin tulee pystyä hoitamaan sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen yleisjärjestelyt. Tärkeä tavoite on myös antaa Kainuun Prikaatin liikunta-alalle tietoa merkittävän urheilutapahtuman järjestämisestä ja kehittää liikunta-alaa tapahtuman järjestäjänä.

Teoriaosuuden olen pyrkinyt rajaamaan urheilukilpailun järjestämiseen liittyviin käsitteisiin. Olen korostanut tapahtuman ja urheilukilpailun järjestämistä puolustusvoimissa. Tapahtuman keskeisiä käsitteitä ovat sotilasurheilu ja tapahtuman järjestämisen prosessi. Teoriassa on myös käsitelty tapahtuman turvallisuutta ja organisaation viestintää. Järjestämisohjeessa pääpaino on yleisjärjestelyihin liittyvissä toiminnoissa. Ohjeen tiedot perustuvat viitekehyksessä käsiteltäviin teorial tietoihin, saamiini kokemuksiin kilpailuihin tutustumismatkalla Tanskassa ja siellä tekemiin kilpailijoiden ja valmentajien haastatteluihin sekä aikaisemmin Suomessa järjestettyjen sotilaiden Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen materiaaliin. Kainuun Prikaatin henkilöstön haastattelut ja keskustelut Kainuun Prikaatin liikunta-alalla ovat myös antaneet paljon perusteita järjestämisohjeelle. Lisäksi omat tiedot ja kokemukset tapahtuman järjestämisestä ovat antaneet pohjaa järjestämisohjeen tekemiselle.

2 KAINUUN PRIKAATI

Kainuun Prikaati sijaitsee Hoikankankaalla Kajaanissa. Se on yksi maavoimien kolmesta valmiusyhtymästä ja varusmiesmäärällä mitattuna Suomen suurimpia joukko-osastoja. Prikaati on merkittävä vaikuttaja ja työnantaja Kainuussa. Siellä työskentelee noin 500 henkilöä ja yhteensä se työllistää välittömästi ja välillisesti noin 1000 henkilöä. Varuskuntaan astuu palvelukseen kaksi kertaa vuodessa noin 1850 varusmiestä suorittamaan asevelvollisuuttaan. Samanaikaisesti prikaatilla on palveluksessa noin 2500 varusmiestä ympäri vuoden. Kainuun Prikaatin päätehtävänä on kouluttaa sodanajan joukkoja puolustusvoimille. Tehtävänä on myös huolehtia puolustusvalmiuden ylläpitämisestä ja kehittämisestä Kainuussa. Prikaatissa koulutetaan sodanajan Kainuun Jääkäriprikaati ja keskeinen osa Pohjois-Suomen aselajijoukoista. Kainuun Prikaatin toimintaa johtaa komentaja apunaan esikunta. (Puolustusvoimat, Kainuun Prikaati 2008)

Kainuun Prikaati muodostettiin vuonna 1966, kun Pohjois-Savon Prikaati ja Porin Prikaatin patteristo siirtyivät Kajaaniin. Nykyään kokoonpanoon kuuluu lähes kaikki maavoimien aselajit ja toimialat. Kokoonpanoon kuuluu viisi joukkoyksikköä, joiden päätehtävänä on varusmiesten kouluttaminen. Joukkoyksiköt ovat Kainuun Jääkäripataljoona, Kuopion pataljoona, Kainuun Tykistörykmentti, Pohjan Pioneeripataljoona ja Pohjois-Suomen Viestipataljoona. Jokainen joukkoyksikkö sisältää kahdesta neljään perusyksikköä. Kokoonpanoon kuuluu myös Kainuun Sotilassoittokunta. Huollosta vastaa huoltokeskus, johon kuuluvat kuljetuskeskus, varasto-osasto ja Kajaanin korjaamo. Kainuun Prikaatin tärkeitä yhteistyökumppaneita varuskunta-alueella ovat Kajaanin varuskunnan terveysasema, Kajaanin muonituskeskus, sotilaskoti, Pohjois-Suomen johtamisjärjestelmäkeskus, Puolustushallinnon rakennuslaitos ja maanpuolustuskoulutuksen Kainuun piiri. (Puolustusvoimat, Kainuun Prikaati 2008.)

Kainuun Prikaatin toimintaa ohjaa neljä perusarvoa, jotka ovat avoimuus, motivoitunut ja osaava henkilöstö, asiakaslähtöisyys sekä jatkuva parantaminen. Toiminnan korkea laatu on keskeinen osa prikaatin toimintaa ja siihen on panostettu pitkäjänteisesti. Kainuun Prikaati on aktiivisesti mukana erilaisissa tutkimus ja kehityshankkeissa. Hankkeet ja projektit liittyvät muun muassa sotilaskoulutukseen, terveydenhuoltoon ja liikuntaan. Liikunta ja urheilu ovat kuuluneet sotilaskoulutukseen kautta-aikain ja ovat tärkeässä asemassa myös Kainuun Prikaatissa. (Puolustusvoimat, Kainuun Prikaati 2008.)

Kainuun Prikaatissa järjestetään useita liikunta- ja urheilutapahtumia. Vuosittain järjestetään Kainuun Prikaatin mestaruuskilpailut omalle henkilöstölle ja varusmiehille hiihdossa, suunnistuksessa ja partiosuunnistuksessa, ammunassa sekä sotilas-5-ottelussa. Noin kahden vuoden välein prikaatissa järjestetään myös sotilaiden Suomenmestaruuskilpailuja ja maavoimien mestaruuskilpailuja. Lisäksi prikaati tukee Kainuussa järjestettävien urheilutapahtumien, kuten Kainuun Rastiviikon, järjestämistä. Kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen huomioidaan prikaatin toimintasuunnitelmassa. Kilpailujen järjestämisestä vastaa esikunta, joka antaa järjestämisvastuun tehtäväksi yhdelle tai useammalle joukkoyksikölle. Suuremmis- sa kilpailuissa järjestämisvastuu jaetaan useamman joukkoyksikön kesken. Prikaatin esikunta ja erityisesti liikunta-ala tukevat tapahtumien järjestelyjä. (Toivo 2009.)

3 SOTILASURHEILU

”Urheilulla ja liikuntakasvatuksella luodaan pohja ja valmiudet tehokkaalle sotilaskoulutukselle. Puolustusvoimien rauhanajan koulutus tähtää suorituskkyisten kriisinajan joukkojen tuottamiseen.” Asevelvollisten kouluttamisen ohessa puolustusvoimat kantaa myös huolta kansalaisten fyysisestä kunnosta lakisääteisen tehtävänsä mukaisesti. (Kaskeala 2002, 3.)

Puolustusvoimien kansallisella ja kansainvälisellä kilpailutoiminnalla pyritään kehittämään suomalaisten sotilaiden fyysistä suorituskkyä sekä sotilastaitoja. Toiminnalla pyritään myös ylläpitämään puolustusvoimien ja suomalaisen sotilaan myönteistä julkisuuskuvaa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Kansainväliselle tasolle ulottuvana sotilasurheilu vahvistaa kansallista itsetuntoa ja maanpuolustustahtoa. Kansainvälinen sotilasurheilu on näkyvää toimintaa, jolla on myös turvallisuuspoliittista merkitystä. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, suunnitteluosasto 2008 a, 6-7.) Puolustusvoimien kilpaurheilu tukee valtakunnallista kilpailu- ja valmennusjärjestelmää. Puolustusvoimat tukee myös resurssien puitteissa urheilujärjestöjen toimintaa. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2008 b, 3.)

Puolustusvoimien kilpailutoimintaan kuuluu palkatun henkilökunnan ja varusmiespalveluksessa olevien puolustusvoimien sisäinen kilpailutoiminta, kansainvälinen kilpailutoiminta, sekä joukko-osastojen vapaaehtoinen kilpailutoiminta. Sotilaiden suomenmestaruuskilpailujen pääpaino on sotilaskuntaa kohottavissa lajeissa. Kansallisesti perinteisten valtalajien ja nuorison suosimien urheilulajien kuuluminen mestaruuskilpailuohjelmaan korostaa puolustusvoimien roolia osana liikuntakasvatusjärjestelmää. Nykyään sotilaiden Suomenmestaruuskilpailuja järjestetään vuosittain ammunassa ja maastoammunnassa, hiihdossa ja ampumahiihdossa, suunnistuksessa, ampumasuunnistuksessa ja maastojuoksussa, sekä jalkapallossa ja sotilas-5-ottelussa. Lisäksi puolustushaarojen sotilasmestaruuskilpailuja järjestetään sotilas-, ilmailu- ja meri-5-ottelussa, sekä purjehduksessa. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2008 b, 3 – 7.) Kilpaurheilutoiminnalla säilytetään huippuosaaminen valmentamisessa, kilpailujen järjestämisessä ja lajitaitojen opettamisessa. Samalla tuetaan suorituskkyisten joukkojen tuotantotehtävää. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2007, 11.)

Puolustusvoimien edustusvalmennus painottuu sotilaslajeista ammunnan, ampuma- ja maastohiihdon, suunnistuksen ja kamppailulajien, sekä sotilas-, ilmailu- ja meri-5-ottelujen valmennukseen. Puolustusvoimat tukee huippu-urheilua rekrytoimalla urheilijoita sekä ylläpitä-

mällä korkeatasoisen valmennus- ja kilpailutoimintansa läheisessä yhteistyössä Olympiakomitean sekä lajiliittojen kanssa. Puolustusvoimien sotilasviroissa palvelee olympiatason urheilijoita, joiden työtehtäviin sisältyy urheilu ja kansainvälisissä kilpailuissa menestyminen. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2007, 6.) Puolustusvoimat osallistuu joukkueilleen sotilaiden Maailman-, Euroopan- ja Pohjoismaiden mestaruuskilpailuihin, muihin avoimiin kansainvälisiin sotilaskilpailuihin Euroopassa, sekä erilaisiin marssitapahtumiin ja kilpailuihin (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2007, 12).

Pohjoismailla on ollut yhteistä sotilaskilpailutoimintaa 1960-luvun alusta lähtien. Pohjoismaisia sotilasmestaruuskilpailuja järjestetään ammunnessa, ampumasuunnistuksessa, sotilas-, ilmailu- ja meri-5-ottelussa sekä purjehduksessa. Kilpailut järjestetään vuosittain vuorotteluperiaatteella Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan kesken. (Ilomäki 2000, 74.)

Kansainvälisen kilpailutoiminnan päämääränä on eri asevoimien ja sotilasurheilijoiden välisen yhteistyön kehittäminen ja sotilaiden fyysisen toimintakyvyn, koulutuksen ja sotilastaitojen edistäminen. Lisäksi tavoitteena on antaa myönteinen kuva puolustusvoimien osaamisesta, suorituskyvystä ja henkilöstöstä, sekä puolustusvoimien organisointikyvystä kansainvälisten kilpailujen järjestäjänä. Kansainvälisen kilpailutoiminnan avulla hankitaan tietoa sotilasurheiluun ja fyysiseen koulutukseen liittyvistä ilmiöistä ja tutkimuksista. Tavoitteena on myös kannustaa henkilöstöryhmiä tavoittelemaan valmennus- ja kilpailutoiminnan edustustehtäviä. Puolustusvoimien tulosjohtamisessa kilpaurheilu on keino edistää maanpuolustusta ja kansanterveyttä. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2008 a, 6 - 7.)

Puolustusvoimat järjestää kansainvälisistä sotilaskilpailuista maailmanmestaruuskilpailuja keskimäärin joka toinen vuosi ja Pohjoismaiden mestaruuskilpailuja lähes vuosittain. Puolustusvoimat tukee myös valtakunnallisten massaliikunta- ja urheilukilpailutapahtumien, kuten Jukolan Viestin ja Kesäyönmarssin järjestämistä. Paikallisiin liikuntatapahtumiin osallistuminen ja niiden tukeminen on tehokas tapa verkostoitua liikuntakulttuuriin. Liikunnalla ja urheilukilpailuilla on keskeinen rooli puolustusvoimien myönteisen julkisuuskuvan ylläpitäjänä sekä maineenhallinnan välineenä. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2007, 13.) Kansainvälisten sotilaskilpailujen järjestämisestä vastaa puolustusvoimissa pääesikunta. Pääesikunta antaa toimintasuunnitelmassaan kilpailujen järjestämisen tehtäväksi joukko-osastoille, kuten Kainuun Prikaatille.

3.1 Suomalaisen sotilasurheilun historia

Nykyaikaisen urheilun juuret ovat lähtöisin Kreikassa kehittyneistä olympialaisista sekä Rooman valtakunnan sirkuksissa järjestetyistä kilpailuista ja näytöksistä. Pohjoismaissa urheilutoiminta on lähtöisin elinolosuhteista, eränkäynnistä ja sotalaitoksista. Urheiluleikeillä pyrittiin levittämään sivistysaatetta, parantamaan kansalaisten puolustustaitoja, sekä antamaan kansalaiskasvatusta. Suomessa metsästysretket ja kahakointi, muun muassa viikinkien kanssa, vaikuttivat liikunta- ja sodankäyntivälineiden yleistymiseen. (Lammi 2002, 19.)

Suomessa aloitettiin väenotot sotaväkeä varten ja sotilaiden kouluttaminen 1500-luvulla venäläisten aloitettua sotaretket Suomeen. Sotalaitosjärjestelmän, aseiden ja välineiden kehittyessä voimakkaasti 1600 - ja 1700 luvuilla kasvoivat vaatimukset myös yksittäisen sotilaan osalta. Sotilaskoulutukseen sisältyi muun muassa marssi-, ampuma- ja ratsastuskoulutusta. Järjestelmällinen liikuntakoulutus aloitettiin Suomessa 1770-luvulla Eversti Sprengtporten johdolla sotilaiden taitojen kehittämiseksi. (Lammi 2002, 21–23.)

Urheiluseuratoiminta lisääntyi Suomessa Krimin sodan aikana (Lammi 2002, 535). Ensimmäinen metsästysseura perustettiin ruotsalaisten esimerkin mukaan vuonna 1865 ja ensimmäiset ampumakilpailut järjestettiin Suomen metsästysyhdistyksen toimesta vuonna 1868 (Lammi 2002, 30 - 32). 1870-luvulla käyttöön otetun asevelvollisuuslain jälkeen Suomen sotaväellä oli suuri merkitys sotilaskoulutuksen ohella myös suomalaisen urheilutoiminnan kehittymiselle. Suomen sotaväen ensimmäiset varsinaiset urheilukilpailut järjestettiin elokuussa 1894. Kilpailuun kuului voimistelu, köydenveto, esterata sekä ammunta. (Lammi 2002, 50 – 52.) Suomen ensimmäiset ampumamestaruuskilpailut järjestettiin Hämeenlinnassa vuonna 1907 (Hämeenlinnan ampumaseura 2009).

Runsaan kahdenkymmenen vuoden aikana 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa Suomen oman sotaväen toimiessa, sotilaskoulutuksen sai yli 130 000 miestä. Koulutukseen sisältyi muun muassa hiihto-, sotavoimistelu-, ampuma- ja uimataidon opetusta, sekä marssikoulutusta. Koulutus- ja urheilutoimintaa varten rakennettiin noin 50 ampumarataa eri puolille maata, lisäksi esteratoja ja harjoituskenttiä rakennettiin koulutuspaikkojen yhteyteen. Kun Suomen sotaväki lakkautettiin 1900-luvun alussa, koulutustilat ja välineet siirtyivät urheiluseurojen käyttöön. Samalla urheiluseurat saivat sotaväestä toimintapiiriinsä voimistelussa ja urheiluammunnassa koulutettuja uusia jäseniä, sekä satoja valmennus- ja johtotehtäviin soveltua henkilöitä. (Lammi 2002, 61 - 62.)

Suomen itsenäistymisen jälkeen maanpuolustusjärjestelmän luominen jatkui 1930-luvulle saakka. Liikuntakoulutus sai oleellisen osan koulutuksesta. Lajivalikoimaan kuului sotavoimistelua, hiihtoa, maastojuoksua, uintia, sekä uusia pelejä, kuten pesäpalloa ja jalkapalloa. Ammunta kuului oleellisesti koulutukseen ja armeijan kilpailuohjelmistoon sisältyivät myös ampumamestaruuskilpailut. Lauri Pihkala antoi merkittävän panoksen puolustuslaitoksen urheilutoiminnan suunnitteluun 1920- ja 1930-luvuilla. Kannanotoillaan hän sai aikaan valtakunnallisesti merkittäviä tapahtumia ja kehityksiä urheilupiireissä (Lammi 2002, 85). Pihkala käynnisti puolustuslaitoksen ja suojeluskuntien urheilu- ja kilpailutoiminnan syksyllä 1918. (Lammi 2002, 91, 537.) Vuonna 1918 syntynyt vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäjä Suojeluskuntajärjestö otti keskeiseksi tavoitteekseen urheilutoiminnan kehittämisen. Järjestö käytti merkittäviä rahasummia urheilupaikkojen rakentamiseen ja välineiden hankintaan rakentamalla noin 900 ampumarataa, 600 urheilukenttää ja 150 hyppyrimäkeä. (Lammi 2002, 538.)

Suomen ampujainliitto perustettiin tammikuussa vuonna 1919. Suomen sotaväen ja Suojeluskuntajärjestön tuki oli tärkeää ampujainliitolle toiminnan ensimmäisinä vuosina. Ampumaharrastukseen käytetyistä aseista suurin osa oli sotaväen ja Suojeluskuntajärjestön omistuksessa. Ampumaseuroja syntyi 1920- ja 1930-luvuilla erityisesti paikkakunnille, joissa toimi suojeluskunta tai sotaväen joukko-osasto. Vuonna 1920 perustettu Upseerien ampumayhdistys ja vuonna 1927 perustettu Aliupseeriliitto toivat oman lisänsä ampumaurheiluun. Liitot järjestivät jäsenistölleen mielenkiintoisia ampumakilpailuja ja tukivat ampumaharrastusta. (Lammi 2002, 105–107.) Vuodesta 1930 alkaen järjestettiin Pohjoismaiden upseerien ampumakilpailuja. Suomalaiset menestyivät kilpailuissa erinomaisesti (Lammi 2002, 112).

1930-luvulla maailman sotilaspoliittisen tilanne kiristyi. Muiden maiden esimerkistä Suomen puolustusvalmiutta ryhdyttiin kohentamaan. Koulutusta tehostettiin ja liikuntakoulutusta kehitettiin sotilaallisempaan suuntaan. Sotilastaitoja kehittävät lajit, kuten hiihto, ampumahiihto ja ammunta saivat enemmän huomiota. Myös Suojeluskuntajärjestön urheilutoimintaa sotilaallistettiin, mikä johti kilpailujen osallistujamäärien vähentymiseen. Suojeluskuntajärjestön mestaruuskilpailut olivat kuitenkin tasoltaan ja osallistujamäärältään tasokkaampia kuin lajien SM-kilpailut. (Lammi 2002, 538 - 539.)

Toinen maailmansota pysäytti urheilutoiminnan lähes kokonaan. Suomessa talvisodan jälkeisen välirauhan aikana urheilutoiminta elpyi nopeasti. Kenttäarmeijan ja kotijoukkojen johdossa ymmärrettiin urheilun merkitys joukkojen taistelukyvyn ylläpitämiseksi. Heinäkuussa

1940 järjestettiin Helsingin olympialaisten sijasta sodassa kaatuneiden muistokilpailut. Väli- rauhan aikana Suomella oli kansainvälisiä urheilusuhteita vain Ruotsin ja Saksan kanssa. Jatkosodan syttyttyä Suomen urheilutoiminta taas hiljeni, mutta hyökkäysvaiheen päätyttyä rintamalla toimineen kenttäarmeijan joukoissa urheilutoiminta aloitettiin uudestaan. Urheilutoiminnan käynnistäminen nähtiin tarpeelliseksi taistelukunnon ja mielialojen kannalta. Kesällä 1942 järjestettiin suuret kesäurheilukilpailut ja lähes jokainen divisioona järjesti myös omat mestaruuskilpailunsa. Sotavuosina kyettiin järjestämään myös hiihdon ja ammunnan SM-kilpailuja. Suomen kenttäarmeijan urheilutoiminnan vaikutus näkyi kesällä 1944 kovissa torjuntataisteluissa, kun suomalaiset sotilaat kestivät viikkoja kestäneiden taistelujen fyysiset rasitukset murtumatta. (Lammi 2002, 540 – 541.) Urheilutoiminta ja huippu-urheilijoiden mahdollisuus kuntonsa ylläpitämiseen sota-aikana näkyi hyvänä menestyksenä myös Lontoon olympialaisissa vuonna 1948, joissa suomalaiset urheilijat voittivat kuusi kultamitalia (Lammi 2002, 278).

Sodan jälkeisinä vuosina Suomen urheiluelämä oli käymistilassa. Suojeluskuntien ja muiden järjestöjen ja yhteisöjen lakkauttamisista johtuen urheiluelämästä katosi suuri joukko aktiivisia toimintayhteisöjä. Kuitenkin puolustuslaitoksessa aloitettiin kilpailutoiminta mestaruuskilpailujen tasolle asti jo vuonna 1945 (Lammi 2002, 287). Vuonna 1947 saatiin varmistus vuoden 1952 Helsingin olympialaisista. Puolustusvoimat aloittivat olympialaisten valmistelutyöt ja urheilijoiden valmentamisen. (Lammi 2002, 541.)

Kansainvälinen sotilasurheiluliitto, Conseil International du Sport Militaire eli CISM perustettiin helmikuussa 1948. Perustajamaita olivat Belgia, Tanska, Ranska, Luxemburg ja Hollanti. Nykyään jäsenmaita on 131 ja sen toimintaan kuluu eri 26 urheilulajia. CISM onkin yksi suurimmista monikansallisista organisaatioista maailmassa. Kansainvälisen sotilasurheiluliiton tavoitteena on vaikuttaa maailman rauhaan yhdistämällä asevoimia urheilun kautta ja kehittää ystävyssuhteita sotilasurheilijoiden sekä jäsenvaltioiden kesken. Sen mottona onkin ”Friendship through sport”. CISM myös tukee ja edistää sotilaan fyysisen toimintakykyyn liittyvää tutkimus- ja koulutustoimintaa. (CISM 2009.) CISM järjestää sotilaiden MM-kilpailuja vuosittain noin 20 lajissa. Lisäksi se järjestää maanosakohtaisia mestaruuskilpailuja ja joka neljäs vuosi sotilaiden maailmankisat. Suomi liittyi Kansainväliseen Sotilasurheiluliittoon vuonna 1964, mutta on osallistunut liiton toimintaan jo vuodesta 1949 (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2008 b, 7).

Ensimmäiset Pohjoismaiset sotilasurheilukilpailut järjestettiin sotilas-5-ottelussa vuonna 1962. Seuraavaksi kilpailut järjestettiin ampumasuunnistuksessa vuonna 1964 ja ammunassa 1968. Suomi osallistui 60-luvulla vain ampumakilpailuihin. Toiminta vakiintui 1970-luvulla ja kilpailuja ryhdyttiin järjestämään Pohjoismaisina sotilasmestaruuskilpailuina. Kilpailujen lisääntyessä toimintaa alettiin koordinoida paremmin. Ensimmäiset Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen yleissäännöt hyväksyttiin vuonna 1982. Kilpailut ovat muodostuneet hyvähenkiseksi tilaisuuksiksi, joissa vahvistetaan pohjoismaista yhteenkuuluvuutta. Suomelle pohjoismaiseen kulttuuripiiriin kuulumisen on ollut tärkeää myös sotilasurheilussa. (Lammi 2002, 436 - 437.)

1960-luvulla urheilu sai erityisen aseman propagandan välineenä erityisesti sosialistisissa maissa. Urheilun erityisasema johti siihen, että urheilijat ryhtyivät harjoittelemaan kokopäiväisesti ilman huolia taloudellisesta toimeentulostaan. Muutamassa vuodessa läntisten maiden urheilijat jäivät arvokilpailuissa jälkeen sosialistisista maista. Tämä kehitys johti länsimaissakin systemaattiseen valmennustoimintaan. Suomessa urheiluvalmennuksen aloittamisesta viivyteltiin, kunnes Presidentti Urho Kekkonen puuttui lokakuun alussa 1962 asioiden kulkuun ”myllykirjeellään”. Puolustusvoimiin perustettiin liikuntakasvatustoimisto ja urheilijoille omat joukkueensa. Suomen olympiakomitean, lajiliittojen ja puolustusvoimien yhteistyöllä rakennettiin toimiva koulutus- ja valmennusjärjestelmä. Se alkoi tuottaa tulosta 1970-luvulla, kun muun muassa Lasse Viren ja Juha Mieto nousivat maailman maineeseen. Puolustusvoimilla oli merkittävä osuus edustusurheilun kehityksessä, kykyjen etsinnässä sekä valmentautumisolosuhteiden luomisessa. (Lammi 2002, 503.)

Suomalainen sotilaitos on edesauttanut monien urheilulajien kehittymistä, joiden harrastaminen ja kilpailutoiminta ovat läheisesti liittyneet sotilaiden koulutukseen, kuten hiihdon, ammunnan, voimistelun ja pesäpallon. (Lammi 2002, 546.) Suomalaisten sotilasurheilijoiden menestyminen ja käyttäytyminen, sekä Suomessa järjestettyjen kansainvälisten sotilaskilpailujen onnistuminen ovat luoneet myönteistä kuvaa Suomen puolustusvoimista kansainvälisissä sotilasurheilupiireissä. (Lammi 2002, 439.)

3.2 Sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut

Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen tarkoitus on Pohjoismaisten asevoimien yhteistoiminnan ja sotilasampumataitojen kehittäminen ja ylläpitäminen, sekä Poh-

joismaisten ystävyysuhteiden ylläpitäminen (Taussi, M. 2009 a). Kilpailut tukevat kansainvälisen sotilasurheiluliiton linjauksia ja ne järjestetään kansainvälisen sotilasurheiluliiton ”friendship through sport” hengessä. Kilpailujen tarkoituksena on myös ylläpitää sotilasurheilutoimintaa Pohjoismaissa. (Ilomäki, J. 2009 b.)

Kilpailut järjestetään vuosittain Pohjoismaiden välillä hyväksytyn vuorotteluperiaatteen mukaisesti. Järjestämisvastuu kulkee järjestyksessä Tanska, Norja, Ruotsi ja Suomi. Kilpailuihin voi osallistua Tanskan, Norjan, Ruotsin tai Suomen asevoimissa aktiivisessa palveluksessa oleva sotilashenkilö. Järjestävä maa voi halutessaan kutsua kilpailuihin myös maita Pohjoismaiden ulkopuolelta. Silloin kilpailut järjestetään avoimina sotilaiden Pohjoismaisina ampumamestaruuskilpailuina. Kilpailujoukkueiden maksimi kokoonpano on 29 henkilöä, joka koostuu joukkueenjohtajasta, joukkueen kapteenista, neljästä valmentajasta, viidestätoista mies- ja kahdeksasta naisampujasta. Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen sääntöjen mukaan kilpailujen järjestämiskieli voi olla Tanskalla, Norjalla ja Ruotsilla heidän oma äidinkieli tai englanti. Suomen tulee käyttää järjestelykielenä englantia tai ruotsia. (Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöt 2009, 3.) Vuodesta 2005 kilpailut on järjestetty englanniksi. Sotilaiden Pohjoismaisia ampumamestaruuskilpailuja on järjestetty vuodesta 1968 alkaen, vuoden 2010 kilpailut ovat järjestyksessä 43.. Kainuun Prikaati on järjestänyt kilpailut aikaisemmin vuonna 1998. Suomessa kilpailut on järjestetty viimeksi vuonna 2006 Karjalan Prikaatissa.

Kilpailut järjestetään sotilaiden Pohjoismaisten mestaruuskilpailujen yleissääntöjen ja ampumamestaruuskilpailujen sääntöjen, sekä Kansainvälisen sotilasurheiluliiton (CISM) ampumakilpailujen ja kansainvälisen ampumaurheiluliiton (ISSF) pistooli- ja kivääriammunnan voimassa olevien sääntöjen mukaisesti. (Sotilaiden pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöt, 2009, 3.) Pohjoismaiden välisen sopimuksen mukaan Suomi toimii Pohjoismaisen sotilasammunnan säännöistä vastaavana maana (Ilomäki 2009 b).

3.2.1 Lajit

Virallisia Pohjoismaiden ampumamestaruuskilpailujen henkilökohtaisia lajeja on miehillä kuusi ja naisilla viisi. Miehet kilpailevat 300 metrin ampumaradalla kaksi kivääriammuntakilpailua, vakiokiväärin asentokilpailun ja pika-ammunnan kiväärillä. 25 metrin ampumaradalla miehillä on kaksi pistooliammuntakilpailua, isopistooliammunta ja pika-ammunta pistoolilla.

Lisäksi ohjelmassa ovat maastoammunnat kiväärillä ja pistoolilla. Naisten kilpailuohjemaan kuuluu 50 metrin ampumaradalla kaksi urheilukivääriammuntakilpailua, makuuammuntakilpailu ja asentokilpailu. Naisten rata-ammuntojen ja maastoammunnan pistoolilajit ovat samanlaisia kuin miehillä, mutta aseena käytetään kaliiberilta pienempää ja kevyempää urheilupistoolia. Naisilla ei ole ohjelmassa kiväärin maastoammuntaa. Jokaisessa lajissa kilpaillaan henkilökohtaisen kilpailun lisäksi myös joukkuekilpailuissa. Miesten henkilökohtaisiin kilpailuihin voi osallistua enintään viisi ampujaa jokaisesta maasta, joista neljän parhaimman tulos lasketaan joukkuekilpailuun. Naisissa osallistujia saa olla jokaisessa lajissa maksimissaan kolme, joista kaikkien tulos lasketaan mukaan joukkuekilpailuun. Lisäksi kilpaillaan parhaiten menestyvän maan tittelistä. Parhaiten menestyvä maa ratkaistaan yhdentoista joukkuekilpailun perusteella siten, että joukkuekilpailun voitosta saa neljä pistettä, toisesta sijasta kolme pistettä ja kolmannelta sijasta kaksi pistettä. (Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöt. 2009, 3 – 4.)

Sotilaiden Pohjoismaisiin ampumamestaruuskilpailuihin kuuluu myös epävirallinen joukkueenjohtajienkilpailu. Kilpailuun osallistuvat joukkueiden johtajat, kapteenit ja valmentajat. Kilpailujen järjestäjä suunnittelee joukkueenjohtajienkilpailun. Sääntöjen mukaan sen täytyy sisältää jonkinlaista ammuntaa. Kilpailun tarkoituksena on edistää ystävyyssuhteita. (Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöt. 2009, 6.)

3.2.2 Ohjelma

Kilpailut etenevät sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöissä määrätyn ohjelman mukaisesti. Ensimmäisenä päivänä on ohjelmassa kilpailupaikalle saapuminen, majoittuminen, kilpailujen valmistava kokous, avajaiset ja tervetulojuhla. Toisena päivänä ammutaan rata-ammuntakilpailuja. Toisen kilpailupäivän päätteeksi on perinteisesti ollut vierailu paikallisessa kulttuurillisesti tai muuten merkittävässä kohteessa tai muita aktiviteetteja järjestäjän suunnitteleman ohjelman mukaisesti. Kolmantena päivänä ovat vuorossa toiset rata-ammunnat. Kilpailujen jälkeen joukkueiden johtajille ja valmentajille järjestetään tekninen kokous, jossa käsitellään sääntömuutoksia, kilpailujen tulevaisuutta ja kilpailuissa tehtyjä ennätyksiä. Kolmannen päivän iltana on joukkueenjohtajien kilpailu. Neljäntenä päivänä ovat vuorossa maastoammunnat, palkintojen jako ja päättäjäiset. Viides ja viimeinen päivä on va-

rattu paluumatkalle. (Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöt. 2009, 15.)

3.2.3 Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen tulevaisuus

Ennen vuoden 2009 Tanskassa järjestettyjä kilpailuja käytiin keskustelua sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen tulevaisuudesta. Keskustelun aiheena oli maastoammunnan järjestäminen. Aikaisempien vuosien kilpailuissa oli tullut esille, että maastoammuntaa ei enää järjestettäisi näiden kilpailujen yhteydessä, koska sen järjestäminen vaatii huomattavasti ratalajeja enemmän resursseja. Tanskassa kesäkuussa järjestettyjen kilpailujen teknisessä kokouksessa asia otettiin esille. Joukkueiden johtajat ja valmentajat olivat yksimielisiä siitä, että maastoammunta tulee säilyttää Pohjoismaisessa ohjelmassa. Maastoammunnan säilyttämistä perusteltiin tärkeänä osana sotilasurheilua. Samassa kokouksessa todettiin yksimielisesti, että on tarve ja halu saada Pohjoismaihin kansainvälinen avoin sotilaskilpailu. Avoimen kilpailun avulla saataisiin Pohjoismaihin enemmän kovatasoista ja kansainvälistä kilpailutoimintaa. (Taussi, M. 2009 a, 2.)

Kesän ja syksyn 2009 aikana kilpailujen tulevaisuudesta on käyty keskustelua Pohjoismaiden kesken muun muassa sotilaiden MM-ammunnoissa. Keskusteluissa nousi esille, että avoimelle sotilaiden ampumakilpailulle olisi tarve jo vuoden 2010 aikana. Pohjoismaiden urheilujohtajien kokouksessa lokakuun alussa tehtiin päätös, että vuoden 2010 sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut Kainuun Prikaatissa järjestetään avoimina kilpailuina. Samalla päätettiin, että maastoammuntaa ei järjestetä vuonna 2010 järjestelyjen helpottamiseksi. Kilpailut avataan ensimmäistä kertaa pohjoismaiden ulkopuolisille maille. (Taussi, M. 2009 b, Ilomäki, J. 2009 b.)

Vuoden 2010 avoimiin sotilaiden Pohjoismaisiin ampumamestaruuskilpailuihin Kainuun Prikaatiin kutsutaan kolme tasokasta ampumaurheilumaata Euroopasta. Mahdollisia kutsuttavia lisämaita ovat Tšekki, Hollanti, Puola ja Itävalta. Maastoammunnan jäädessä pois kilpailuissa ammutaan vain ratalajeissa ja kilpailut lyhenevät yhdellä päivällä. (Taussi, M. 2009 b, Ilomäki, J. 2009 b.)

3.3 Sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut 2009, Tanska

Tanskan puolustusvoimat järjestivät 42. ammunnan Pohjoismaiset sotilasmestaruuskilpailut 14.–18.6.2009 Borrisin ampumarajoitusalueella ja Århusissa. Päävastuu kilpailujen järjestämisestä oli Varden Tykistörykmentin henkilöstöllä. Osallistuin Suomen ampumajoukkueen mukana Kainuun Prikaatin edustajana. Tehtävänäni oli tutustua kilpailujen järjestelyihin.

Majoittuminen, avajaiset, palkintojen jako ja muu oheisohjelma tapahtui Borrisin varuskunnassa. Ratalajit järjestettiin Århusissa yleisillä ampumaradoilla. 300 metrin kivääriradalle oli matkaa varuskunnasta yli 100 kilometriä ja pistooli- ja 50 metrin ampumaradalle noin 150 kilometriä. Ampumaradoille siirryttiin linja-autokuljetuksella. Siirtymiset tekivät kilpailupäivistä pitkiä ja ohjelmasta erittäin tiivistähtisen. Rata-ammuntojen olosuhteet olivat erinomaiset, koska käytössä oli elektroniset taululaitteet. Maastoammunnat ammuttiin Borrisin ampumarajoitusalueella 10 - 20 kilometrin etäisyydellä varuskunnasta.

Tanskassa kilpailuihin osallistui 67 sotilasurheilijaa. Tapahtuman kokonaisosallistujamäärä oli noin 100 henkilöä. Kilpailujen järjestelyorganisaatio oli melko pieni aikaisempiin kilpailuihin verrattuna. Erilaisia ammuntojen johto- ja toimitsijatehtäviä, sekä huolto- ja oheisohjelmien järjestelytehtäviä oli yhteensä noin 70 henkilölle. Johtotehtäviä oli kahdeksan. Jokaiselle ampumaradalla järjestely- ja johtamistehtäviä oli viidelle henkilölle ja maastoammunnassa noin 40 henkilölle. Tanskan kilpailujen suunnitteluun ja järjestelyyn osallistui aktiivisesti kahdeksan johtajan lisäksi kaksi henkilöä, eli järjestelyistä suurin osa suoritettiin kymmenen henkilön tiiviillä porukalla.

Tanskalaiset järjestivät kohtalaisesti onnistuneet ammunnan Pohjoismaiset sotilasmestaruuskilpailut. Tärkein osa eli ampumakilpailut järjestettiin hyvin erinomaisissa olosuhteissa. Oheistapahtumien, kuten illanviettojen, joukkueenjohtajienkilpailun, palkintojen jaon ja päätäjäisillallisen järjestelyt olivat pääosin onnistuneita. Tanskalaiset epäonnistuivat tiedottamisessa ennen kilpailuja ja kilpailujen aikana, vastaanottojärjestelyissä, aikataulujen suunnittelussa ja siinä pysymisessä, sekä hieman avajaisten läpiviennissä. Ennakkoinformaatio kilpailuista oli huonoa ja kilpailujen aikana tulleista muutoksista tiedotettiin huonosti. Kilpailut oheistapahtumineen olivat kuitenkin tarkoituksen mukaiset, ilmapiiri oli rento ja pääosin positiivinen. Kilpailujen pääsihteeri majuri Nicolaisen sanoikin, että kilpailujen eteen tehtiin ainoastaan pakolliset asiat.

Tanskan kilpailut olisivat onnistuneet paremmin, mikäli kilpailujen läpivienti olisi suunniteltu huolellisemmin. Viestintä olisi pitänyt olla tehokkaampaa ja paremmin suunniteltua. Joukkueiden vastaanottojärjestelyt olisivat voineet olla sujuvammat. Yksittäiset kilpailut ja oheistapahtumat olivat onnistuneita ja ne johdettiin pääasiassa hyvin. Koko järjestelyorganisaation johtamisessa ja tapahtuman kokonaissuunnittelussa he hieman epäonnistuivat. Nämä vaikuttivat kilpailujen aikana esiintyneeseen epätietoisuuteen ja päivittäisiin aikataulumuutoksiin.

4 TAPAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN

Erkki Ajalan mukaan urheilu on muun muassa jännitystä, ennätyksiä, tuskaa ja voittamisen riemua, sekä kaveruutta, isänmaallista ja joukkuehenkeä (Ajala, E. 2000, 16). Näitä erityisesti Pohjoismaiset sotilasmestaruuskilpailut ovat. Kilpailut käydään tosissaan, voittajat riemuitsevat ja parhaat palkitaan. Kilpailujen yhteydessä luodaan kansainvälisiä ystävyyssuhteita ja parannetaan pohjoismaalaista joukkuehenkeä. Sotilasurheilu on myös isänmaallista, kun kilpailijat palvelevat maataan työkseen ja edustavat sitä samalla kansainvälisissä kilpailuissa.

Tapahtuma on jotain mitä tapahtuu tai jotain millä on suuri merkitys. Tapahtuma ei ole vain olemassa, vaan jonkun täytyy järjestää se. Onnistunut tapahtuma tarvitsee toimijoita, jotka tietävät tehtävänsä ja tapahtuman tavoitteet. On tärkeää tiedostaa, että jokainen tapahtuma on erilainen. (Watt 1998, 1-2.) Yleisötapahtumia on paljon erilaisia, kulttuuritapahtumista urheilukilpailuihin. Kaikille tapahtumille yhtenäistä on niiden monitahoisuus järjestäjän kannalta. (Kauhanen ym. 2002, 23.) Yleensä tapahtumat ovat kertaluonteisia tai toteutetaan kerran vuodessa, lisäksi tapahtumat ovat yleensä lyhytkestoisia (Kauhanen ym. 2002, 9). Tapahtumilla on selkeät tavoitteet ja erillinen aikataulu. Tapahtumien organisaatiot ovat yleensä varta vasten perustettuja. (Iiskola-Kesonen 2004, 8.)

Erkki Ajalan mukaan urheilutapahtuman järjestäjällä on ratkaistavana paljon yksityiskohtia tapahtuman suunnittelua aloitettaessa. Yhtä tärkeää kuin ratkaista yksityiskohtaisia ongelmia on löytää tapahtumalle sielu eli syyt miksi ja kenelle tapahtuma järjestetään, sekä mikä tärkein asia, joka tapahtumalla halutaan viestittää. Hyvässä tapahtumassa täytyy olla jotain omape räistä, ainutlaatuista ja koskettavaa. Kun tapahtumalle on löydetty sielu, se puhuttelee tapahtumaan osallistujia koskettavasti. Tapahtuman järjestäjän tulee miettiä, mikä on tapahtumassa tärkeintä ja mikä on sivuosassa. Urheilutapahtumissa itse urheilu pitäisi olla asia, joka puhuttaa ja koskettaa. Kun tapahtumalle on löydetty sielu ja perimmäinen tarkoitus, osataan markkinointi ja oheistoiminnot ja tapahtumat mitoittaa oikeisiin mittasuhteisiin. (Ajala 2004, 28).

Yritykset ovat alkaneet käyttää tapahtumia myös markkinoinnin apuvälineenä, koska perinteisellä mainonnalla ei saada aikaan toivottua vaikutusta kohderyhmässä. Tapahtumat ovat etukäteen suunniteltuja ja niillä on etukäteen mietitty tavoite ja kohderyhmä. Niissä toteutuu kokemuksellisuus, elämyksellisyys ja vuorovaikutteisuus. Tapahtumilla voidaan syventää vuo-

rovaikutusta, koska tapahtuman ydin on aina ihmisten välisessä kohtaamisessa. (Vallo & Häyrinen 2003, 23 - 26.)

Kaikissa tapahtumissa on kyseessä järjestävän organisaation maine. Onnistunut tapahtuma rakentaa organisaation mainetta myönteiseen suuntaan ja päinvastoin huonosti järjestetty tapahtuma antaa organisaatiolle negatiivista mainosta. Tapahtumassa kohderyhmä pääsee konkreettisesti kohtaamaan järjestävän organisaation toiminnan. (Vallo & Häyrinen 2003, 32.) Osallistuessaan tapahtumaan asiakas kohtaa järjestävän organisaation, josta jää asiakkaalle positiivinen, negatiivinen tai neutraali kokemus. Tähän vaikuttaa koko tapahtuma kokonaisuudessaan. (Vallo 2009, 14.)

Onnistuneen tapahtuman järjestäminen edellyttää järjestäjältä huolellista paneutumista, mitä tapahtumassa tarjotaan, kuinka osallistujat saadaan viihtymään ja mitä tapahtuman järjestämisellä tavoitellaan. Tapahtumat ovat tekojen ja toimintojen sarjoja. Tapahtumaa ja siihen liittyviä palveluja tehdään osittain samanaikaisesti, kun osallistuja sitä vastaanottaa. Tapahtuman onnistumista ei voi varmistaa etukäteen, koska osallistuja on oleellinen osa tapahtumaa ja hänen mielipiteensä vaikuttaa onnistumiseen. (Iiskola-Kesonen 2004, 16.)

Tapahtumille ja kilpailuille on aina olemassa järjestämisen tärkein syy eli ydin, jonka vuoksi kyseinen tapahtuma järjestetään. Kilpaurheilutapahtumassa ydin on itse urheilulaji. On tärkeää selvittää tapahtuman ydin järjestelyjen alkuvaiheessa, että järjestämisen tärkein syy säilyy mielessä. Onnistunut tapahtuman tarvitsee ydinpalvelun ympärille oheis- ja tukitoimintoja. Osallistujille tarjottavilla lisäpalveluilla annetaan tapahtumalle lisäarvoa. (Iiskola-Kesonen 2004, 17.)

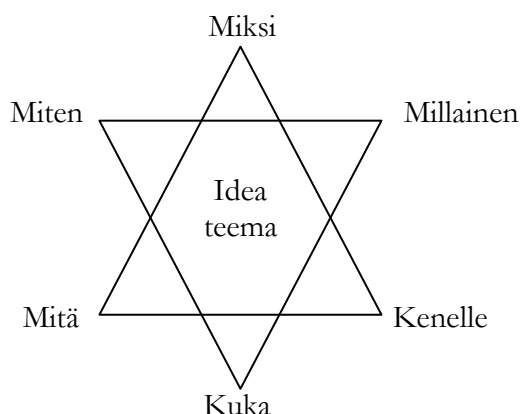
4.1 Tapahtumaprosessi

Tapahtuman suunnittelu ja toteutus on monimutkainen prosessi riippumatta tapahtuman koosta. Valmistelutyön aikana joudutaan tekemään paljon päätöksiä ja sopimuksia. Järjestäminen voi sisältää myös monenlaista toimintaa viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa. (Antikainen & Sutinen 1996, 1.) Tapahtumassa voi tulla eteen yllättäviäkin asioita. Tapahtuman aikana tehtyjä virheitä voi olla vaikea korjata, mutta hyvällä suunnittelulla voi varautua odottamattomiinkin tilanteisiin. (Allen, J. 2000, 1.)

Tapahtuman järjestelyjen alkuvaiheessa voi olla vaikeaa hahmottaa mitä työhön kuuluu, mistä kaikesta pitäisi selviytyä ja mistä suuren työmäärän aloittaisi. Tapahtumaprosessi etenee vaiheittain. Hyvää ideaa seuraavat tavoitteiden määrittely ja tapahtuman suunnitteluvaihe, itse toteutusvaihe, sekä tapahtuman päättäminen (Iiskola-Kesonen 2004, 8). Vallo & Häyrisen mukaan tapahtumaprosessiin kuuluvat suunnittelu-, toteutus- ja jälkimarkkinointivaihe. Minimiaika onnistuneen tapahtuman järjestämiseen on vähintäänkin pari kuukautta. Suunnitteluvaihe vie eniten aikaa tapahtuman prosesseista. Riippuen tapahtuman suuruudesta, suunnittelu voi viedä useista kuukausista jopa vuosiin. (Vallo & Häyrisen 2003, 177 - 179) Vuoden 2010 ammunnan Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen järjestämisprosessi on saanut alkunsa vuoden 2005 lopulla puolustusvoimien pääesikunnan kansainvälisten kilpailujen järjestämissuunnitelmasta.

4.1.1 Tapahtuman suunnittelu

Onnistuneen tapahtuman malli vastaa kuuteen kysymykseen: miksi, kenelle, mitä, miten, millainen ja kuka tai ketkä. (Vallo 2009, 47.) Vallo ja Häyrisen (2003, 120 - 125) vertaavat tapahtumaa tähteen (kuva 1). Tähti muodostuu strategisesta ja operatiivisesta kolmiosta. Molemmissa kolmioissa on kolme kysymystä, joihin täytyy osata vastata tapahtuman suunnittelua aloitettaessa. Strateginen kolmio muodostuu kysymyksistä miksi, kenelle ja mitä järjestetään. Näillä kysymyksillä voidaan määrittää tapahtuman idea, jonka ympärille tapahtumaa voidaan ryhtyä suunnittelemaan. Operatiivinen kolmio muodostuu kysymyksistä miten järjestetään, kuka järjestää ja millainen on tapahtuman sisältö. Operatiivisen kolmion kysymyksien vastaukset muodostavat tapahtuman teeman. Strategisen ja operatiivisen kolmion kysymykset tulee olla tasapainossa keskenään. Tapahtumaa suunniteltaessa tapahtuman idea ja teema on pidettävä kokoajan mielessä. Tapahtumalla on hyvä lähtökohta, jos suunnittelun alkuvaiheessa on haettu vastaukset näihin kuuteen kysymykseen.

Kuvio 1. Onnistuneen tapahtuman tähti. (Vallo & Häyrinen 2003, 125.)

Etukäteissuunnittelu on tapahtuman onnistumisen kannalta erittäin tärkeää (Kauhanen ym. 2002, 48). Tapahtuman suunnittelu on aloitettava riittävän ajoissa ja suunnitteluun on hyvä ottaa mukaan kaikki tapahtuman toteutukseen oleellisesti liittyvät ihmiset. Tällöin mukaan saadaan erilaisia näkökulmia ja ideoita. Lisäksi henkilöstö sitoutuu paremmin tapahtuman tavoitteisiin ja onnistumisen todennäköisyys kasvaa. (Vallo & Häyrinen 2003, 179.)

Tapahtuman järjestäjän on hyvä selvittää ensisijaiset tavoitteet jo suunnittelua aloitettaessa. Tavoitteiden sisäistäminen helpottaa huomattavasti jatkosuunnittelua ja toteutusta. Tavoitteiden asettamisen jälkeen on helpompi edetä tapahtuman järjestämisessä, kun tiedetään mihin tapahtumalla pyritään. Tapahtuman tarkka suunnittelu auttaa myös arviomaan ovatko tavoitteet realistisia ja selkeitä (Kauhanen ym. 2002, 45). Suunnittelun avulla järjestäjä löytää keinot, joilla saavutetaan asetetut tavoitteet. Hyvä suunnittelu myös parantaa toiminnan tehokkuutta ja helpottaa resurssien käyttöä sekä tapahtuman johtamista. (Iiskola-Kesonen 2004, 9). Usein tapahtuma voi epäonnistua, jos tapahtuman järjestämisen yhteydessä ei ole käytetty riittävästi aikaa tavoitteiden miettimiseen (Vallo & Häyrinen 2003, 130).

Tapahtumaa suunniteltaessa on useita huomioon otettavia tahoja. Yleisö ja osallistujat, yhteistyökumppanit ja sidosryhmät, sekä organisaation oma henkilöstö ovat niistä keskeisimpiä. Näiden ryhmien tarpeita kartoitettaessa tapahtuman järjestäjän täytyy asettua kunkin ryhmän asemaan ja löytää heidän kannalta onnistuneeseen tapahtumaan edesauttavat asiat. (Kauhanen ym. 2002, 48.)

Tapahtumaa järjestämiseen ja liittyy aina raha. Tämä täytyy huomioida tapahtuman suunnittelussa. Käytettävissä olevat taloudelliset resurssit on hyvä arvioida, koska tapahtumaan saa-

daan aina kulumaan rahaa niin paljon kuin sitä on käytettävissä. (Vallo & Häyrynen 2003, 166.) Tapahtumalle on hyvä laatia kehysbudjetti, joka luo tapahtuman järjestämiselle taloudelliset rajat. Budjettia laatiessa täytyy tiedostaa tapahtuman rahoitus ja sen määrä. Budjetti määrittää, minkälaisin panoksin ja odotuksin tapahtumaa ryhdytään järjestämään. Kehysbudjetti tulisi sisältää mahdollisimman realistiset arviot menoista ja tuloista. Budjettia suunniteltaessa tulee myös arvioida tapahtuman osallistujamäärä. (Kauhanen ym. 2002, 49.) Lisäksi tapahtuman järjestämiseen liittyvät oleellisesti henkilöstö-, laite- ja tilaresurssit.

Puolustusvoimien liikunta-alan talouden ja toiminnan suunnittelu tehdään osana Pääesikunnan henkilöstöosaston suunnittelua, joka perustuu voimassa oleviin puolustusvoimien talouden ja suunnittelun perusteisiin. Puolustusvoimien edustusvalmennuksen, kilpailutoiminnan ja kansainvälisten sotilaskilpailujen järjestämisessä tarvittavat määrärahat sisällytetään henkilöstöosaston taloussuunnitteluun. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2007, 14.)

Puolustusvoimissa tapahtumien ja urheilukilpailujen järjestämisen mahdollistavat resurssit ovat valmiina. Tämä helpottaa suunnittelua ja järjestelyjä sekä pienentää kustannuksia, koska perusorganisaation ulkopuolisia palveluita tarvitaan hyvin vähän. Puolustusvoimien omilla resursseilla kyetään järjestämään suuriakin tapahtumia ilman ulkopuolista apua. Tapahtuminen ja kilpailujen järjestämisorganisaatio kootaan pääsääntöisesti puolustusvoimien omasta henkilöstöstä, varusmiehistä ja tarvittaessa reserviläisistä. Järjestelyjä helpottaa suorituspaikkojen varuskuntia läheinen sijainti ja hyvä kunto, sekä omaan organisaatioon kuuluvat huollolliset palvelut. Majoitukseen, kuljetuksiin ja ruokailuihin tarvittavat tilat, välineet ja palvelut ovat kaikki valmiina. (Hannikainen, J. 2009.)

4.1.2 Tapahtuman toteutus

Tapahtuman toteutusvaihe on hetki, jolloin suunnitelmat todentuvat. Toteutuksessa jokaisen osa-alueen tulee olla kunnossa ja kaikkien tapahtumassa työskentelevien täytyy tietää omat tehtävänsä. Toteutuksen onnistuminen vaatii järjestäjältä yhteispeliä. (Vallo & Häyrynen 2003, 184.) Tapahtuman toteuttaminen on moniulotteista. Osallistujien, yleisön ja median näkemä tapahtuma on edeltänyt suuren määrän työtä. (Iiskola-Kesonen 2004, 11.)

Toteutusvaihe mittaa johtajan ammattitaidon. Johtajan vastuulla on järjestelyjen suunnitelmien mukainen eteneminen ja aikataulujen pitävyys. Tapahtuman aikana johtaja ei saa sitoa itseään mihinkään kiinteään tehtävään, vaan hänen tärkein tehtävä on johtaa ja valvoa tapahtuman etenemistä. (Iiskola-Kesonen 2004, 11.)

Työntekijät tulee kouluttaa ja perehdyttää tehtäviään varten ennen tapahtumaa. Koulutuksen lisäksi on tärkeä luoda tekijöille hyvä motivaatio ja ilmapiiri, joka innostaa heitä viihtymään tehtävissään. Työntekijöiden ilmapiiri näkyy myös itse tapahtumassa. Hyvin koulutetut ja motivoituneet työntekijät osaavat myös ratkaista tapahtuman aikana mahdollisesti tulevia ongelmatilanteita, eivätkä näin sido johtajia pienimpien ongelmien ratkaisemiseen. (Iiskola-Kesonen 2004, 11.)

Vallo & Häyrinen (2003, 184) jakavat tapahtuman toteutuksen kolmeen osaan, rakennusvaiheeseen, itse tapahtumaan ja purkuvaiheeseen. Rakennusvaihe on usein toteutusosuuden aikaa vievin osuus. Rakennusvaiheessa hankitaan tarvittavaa materiaalia ja valmistellaan suoritustaikkoja. Itse tapahtuma osuu on usein ohi hetkessä. Tapahtuman alkaa ei ole enää paljoakaan tehtävissä. Hyvin suunniteltu tapahtuma etenee omalla painollaan, jopa pienistä vastoin käymisistä huolimatta.

4.1.3 Tapahtuman päättäminen ja arviointi

Tapahtuman toteutuksen jälkeen alkaa tapahtuman päättämiseen liittyvät työt. Tapahtuman päättäminen tulee sisältyä tapahtuman suunnitteluun. Silloin purku- ja siivoustyöt, sekä arviointi ja palautteen antaminen sujuvat nopeasti ja ongelmitta. (Iiskola-Kesonen, H. 2004, 12.) Kauhanen, Juurakko & Kauhanen (2002, 125) jakavat tapahtuman päättämisen neljään osaan. Osia ovat onnistumisen arviointi, oman väen ja sidosryhmien kiittäminen, järjestelyorganisaation palkitseminen ja loppuraportin tekeminen.

Arviointi on erittäin tärkeä vaihe tapahtumassa. Arvioitavia asioita ovat muun muassa aikataulujen pitäminen, tapahtuman laatu, taloudellinen tulos sekä järjestäjän imago ja tapahtumasta oppiminen. Arviointia tulee suorittaa jo tapahtuman aikana, esimerkiksi tiedustelemalla osallistujien mielipiteitä tai arvioimalla itse järjestelyjen tasoa ja sujuvuutta. Tapahtuman jälkeen onnistumista on hyvä arvioida keräämällä palautetta osallistujilta ja tapahtuman järjestäjiltä. Palautteen keräämisen jälkeen voidaan pitää päätöspalaveri, jossa arvioidaan tapahtu-

man onnistumista. Kerätystä palautteesta ja onnistumisen arvioinnista organisaatio voi kehittää omaa toimintaansa ja kartoittaa osaamispääomaansa. (Kauhanen, ym. 2002, 125 – 126; Vallo & Häyrinen 2003, 200.)

Tapahtumaan liittyvä muistolahja kruunaa hyvin toteutetun tapahtuman. Lahja voidaan antaa osallistujien saapuessa, päättäjäisten yhteydessä tai lähettää jälkikäteen postitse. Hyvä muistolahja muistuttaa osallistujaa jollakin tavalla tapahtumasta. (Vallo & Häyrinen 2003, 202.) Sotilaiden Pohjoismaisissa ampumamestaruuskilpailuissa on ollut perinteenä jakaa osallistujille päättäjäisten yhteydessä muistolahja, joka liittyy jollakin tavalla järjestävään maahan.

Lopuksi tapahtumasta on hyvä kirjoittaa loppuraportti. Ensisijaisesti loppuraportti on tarkoitettu järjestävän organisaation käyttöön. Raportista on hyötyä seuraavaa järjestämiskertaa varten. Raportti tulisi sisältää tapahtuman tavoitteet ja niissä onnistumisen arvioinnin, aikataulullisen ja taloudellisen onnistumisen, organisaation toiminnan arvioinnin, sekä tapahtumassa havaitut ongelmat ja kehitysideat. (Kauhanen, ym. 2002, 126, 128; Vallo & Häyrinen 2003, 207 - 208)

4.2 Organisaatio

Perusorganisaatio tekee päätöksen tapahtuman järjestämisestä ja antaa valtuudet tapahtumaorganisaatiolle, joka vastaa tapahtuman suunnittelusta ja järjestelyistä. Perusorganisaatiolla on kuitenkin juridinen vastuu järjestelyistä. (Iiskola-Kesonen 2004, 30.) Puolustusvoimissa pääesikunta antaa toimintasuunnitelmassaan joukko-osastoille tehtäviä tapahtumien ja kilpailujen järjestämiseksi. Joukko-osastossa, kuten Kainuun Prikaatissa, ryhdytään suunnittelemaan tapahtuman järjestelyjä ja muodostetaan tapahtumaorganisaatio. Joukko-osasto vastaa tapahtuman järjestämisestä, tapahtumaorganisaation toiminnasta sekä raportoinnista pääesikuntaan.

Tapahtumaorganisaatiot ovat usein suuria, joten tapahtuman onnistumisen kannalta toiminnan huolellinen organisointi on välttämätöntä. Hyvän tapahtumaorganisaation muodostaminen vaatii huolellista ennakkosuunnittelua. Ennakkosuunnittelulla tehtävät saadaan jaettua oikeille tekijöille, jolloin työnteko on tehokasta. Toimivassa tapahtumaorganisaatiossa tiedonkulku on todellista ja nopeaa sekä päätöksenteko tehokasta. Työnjaon ja tehtävien tulee olla myös hyvin määriteltyjä, sekä eri toimintojen välinen yhteistyö täytyy olla tehokasta. Ta-

pahtuman järjestämiseen on useita organisaatiomalleja. Parhaimman mallin valitseminen riippuu tapahtuman laajuudesta. Linjaorganisaatio on yksi vaihtoehto. Siinä vastuu- ja valtasuhteet on jaettu hierarkkisesti. (Antikainen & Sutinen 1996, 1.3, 22 – 25.) Hyvään lopputulokseen tapahtumassa päästään vain, jos osa-alueiden vastuuhenkilöt tekevät yhteistyötä ja ottavat muut osa-alueet huomioon. Linjaorganisaatio ei välttämättä ole paras vaihtoehto tapahtumaorganisaatioksi yhteistyön vähäisyydestä johtuen. (Iiskola-Kesonen 2004, 33.)

Tapahtumaorganisaation johtoon tulee nimetä tapahtumapäällikkö, kilpailun johtaja tai projektipäällikkö, jonka tehtävänä on johtaa ja valvoa tapahtuman järjestelyjä ja vastata järjestelyorganisaation toiminnasta. Päällikön tulee olla kokoajan perillä järjestelyjen etenemisestä. (Kauhanen ym. 2002, 93.) Päälliköllä tulee olla valtaa tapahtumaan liittyvään päätöksen tekoon ja hänellä tulee olla kyky delegoida, johtaa ja päättää tapahtumaan liittyvistä asioista ja henkilöistä. (Vallo & Häyrinen 2003, 249.) Päällikön tärkein tehtävä on valvoa, että järjestelyt etenevät suunnitelmien mukaisesti (Iiskola-Kesonen 2004, 30). Laajemmissa tapahtumissa toteutuksen osa-alueet jaetaan eri vastuuhenkilöille, jotka toimivat tapahtumapäällikön alaisuudessa (Antikainen & Sutinen 1996, 1.3, 23).

Tapahtuman järjestely- ja suunnittelutehtäviin voidaan koota järjestelytoimikunta. Järjestelytoimikunta koostuu tapahtuman eri osa-alueiden johtajista ja vastuuhenkilöistä. Järjestelytoimikuntaa voidaan kutsua myös nimillä suunnitteluryhmä tai projektiryhmä. Hyvään järjestelytoimikuntaan kuuluu innokkaita ja tapahtuman järjestelyistä kiinnostuneita asiantuntijoita. Toimikunnan tehtävänä on suunnitella, toteuttaa, valvoa ja kehittää tapahtuman järjestelyjä ja sen eri osa-alueiden toimintaa. (Iiskola-Kesonen 2004, 31.)

4.3 Turvallisuus

Tapahtuman järjestäjä vastaa tapahtuman turvallisuudesta. Tapahtuman turvallisuustoiminta mahdollistaa tapahtuman häiriöttömän ja turvallisen toteutuksen, sekä luo osallistujille luotettavan ja positiivisen kuvan tapahtuman järjestäjästä. Turvallisuuden on oltava kaikissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa kokoajan kunnossa.

”Organisaation turvallisuus on tila, jossa riskit ovat hallinnassa. Yksilön kannalta turvallisuus on tarve ja tunne, jotka perustuvat ympärillä vallitsevaan tilanteeseen ja koostuvat yksilön niistä tekemistä tulkinnoista. Keskeisiä turvallisuuteen ohjaavia arvoja ovat mm. korkea mo-

raali, luotettavuus, lujuus, yhteistyökyky ja käytännönläheisyys.” (Puolustusvoimat, Pääesikunta, turvallisuusosasto 2008, 4.)

Turvallisuus on keskeinen arvo puolustusvoimien päätehtävien täyttämiseksi. Turvallisuus on myös kaikkeen toimintaan kuuluva ominaisuus, joka kuuluu puolustusvoimien koko henkilöstölle. Turvallisuus perustuu arvoihin, asenteisiin ja toimintatapaan, joilla ennaltaehkäistään ja torjutaan laittomuudet ja luvaton toiminta. Lisäksi turvallisuustoiminnalla vältytään onnettomuuksilta ja vahingoilta sekä ehkäistään työperäisiin sairauksiin ja tapaturmiin johtavat tilanteet. Puolustusvoimilla on oltava jatkuva kyky turvallisuutta vaarantavien tapahtumien hallintaan. Hallinta sisältää ennaltaehkäisyä, havaitsemisen, seurannan, vastatoimenpiteet ja jälkihoidon. Turvallisuudesta huolehtiminen vaikuttaa oleellisesti puolustusvoimien positiivisen julkisuuskuvaan luotettavana organisaationa. (Kaskeala 2003.)

Puolustusvoimien kokonaisturvallisuuteen kuuluu kaikki turvallisuuden osa-alueet, joilla pyritään puolustusvoimien toiminnan, henkilöstön, tiedon, materiaalin ja ympäristön turvaamiseen. Turvallisuus jaetaan toiminnan turvallisuuteen, henkilöstöturvallisuuteen, tietoturvallisuuteen ja fyysiseen turvallisuuteen. Turvallisuus ja laatu liittyvät läheisesti toisiinsa. Laadukkaasti järjestetty toiminta täyttää odotetut tarpeet ja vähentää turvallisuutta vaarantavia tekijöitä. Turvallisuus kuuluu kaikkiin prosesseihin, kuten tapahtuman järjestämiseen. Henkilöstön oikea ja turvallinen toiminta on turvallisuuden perusta. Turvallisuuden minimivaatimukset määräytyvät lakien ja asetusten sekä eri hallintoalojen ohjeiden ja määräysten mukaan. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, turvallisuusosasto 2008, 4 - 5.)

Turvallisuushקה voi aiheutua muun muassa toimintavirheistä, onnettomuuksista tai rikollisesta toiminnasta. Turvallisuustoiminnan painopiste tulee olla ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Siten havaitaan ja tunnistetaan turvallisuusriskejä aiheuttavat tekijät, sekä pienennetään onnettomuuksien, vahinkojen ja tapaturmien mahdollisuuksia ja seurauksia. Riskien hallinta on turvallisuustoiminnan tärkein keino. Riskien hallinnassa turvattavat resurssit ja asiat on osattava luokitella todennäköisyyden ja vakavuuden mukaan. Uhka- ja riskianalyysin perusteella laaditaan turvallisuussuunnitelma. Suunnittelussa on otettava huomioon myös ennalta arvaamattomien tapahtumien mahdollisuus. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, turvallisuusosasto 2008, 6.)

4.4 Viestintä

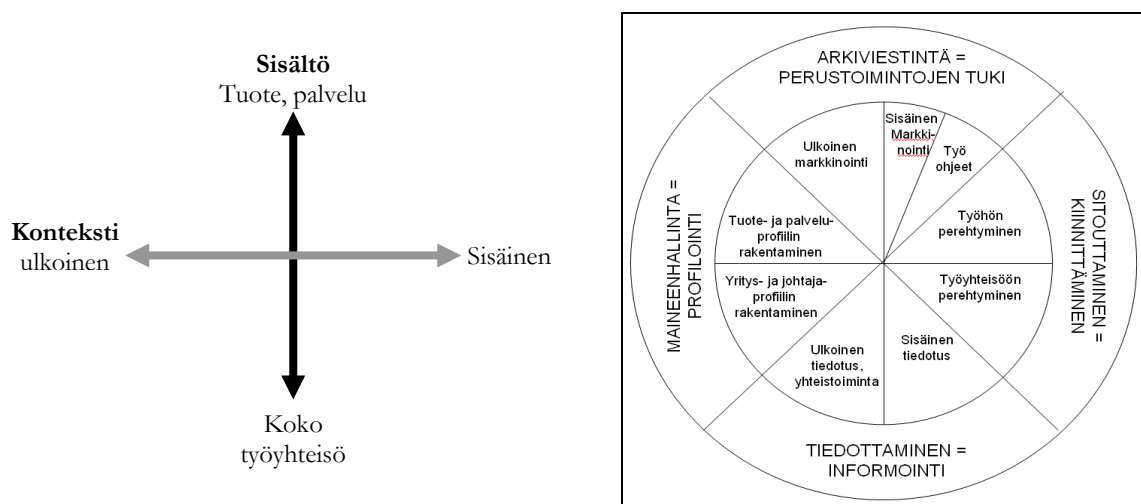
Yksikään organisaatio ei toimi ilman viestintää. Viestintä on yksi toiminnan perusedellytyksistä ja suuri voimavara. Viestintää on olemassa monenlaista, virallista tai epävirallista, luotettavaa tai epäluotettavaa ja reaaliaikaista tai viiveellä kulkevaa. Viestinnän merkitys ymmärretään usein vasta, kun se epäonnistuu ja tiedonvälitys ei onnistu halutulla tavalla. (Ajala 2000, 178.) Onnistuakseen viestinnän on oltava aktiivista, palvelevaa, oikea-aikaista sekä luotettavaa. Sen täytyy perustua vastaanottajan tarpeisiin, etuihin ja oikeuksiin. Hyvä sisäinen viestintä luo edellytykset ulkoiselle viestinnälle. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, viestintäosasto 2005, 4.)

Viestintä on erilaisten asioiden hoitamisen mahdollistava resurssi ja väline. Viestintätarpeet ja tyylit vaihtelevat tilanteiden mukaan. Viestinnän tarve lisääntyy, kun työyhteisössä käynnistyy muutosvaihe tai tulee uusia työtehtäviä, joista ei ole aikaisempaa kokemusta. Viestinnän tehtävät voidaan jakaa lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteisiin. (Ikävalko 1999, 13 - 14.) Kainuun Prikaatille Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen järjestäminen poikkeaa normaaleista työtehtävistä. Kilpailujen suunnittelu ja läpivienti vaatii viestinnän tehostamista ja etukäteissuunnittelua.

Åbergin (2000, 99 - 102) mukaan viestinnällä on viisi tehtävää, joita ovat perustoimintojen tukeminen, profilointi, informointi, kiinnittäminen ja vuorovaikutus. Perustoimintojen tukemiseen kuuluu ulkoinen ja sisäinen markkinointi sekä työohjeiden antaminen. Nämä ovat työyhteisön viestinnän tärkeimmät osa-alueet. Profiloinnilla rakennetaan työyhteisön tavoitekuva ja pyritään vaikuttamaan työyhteisön maineeseen. Profilointiin kuuluu tuote- ja palveluprofiilin rakentaminen ja imagon tutkimus. Informoinnilla kerrotaan työyhteisön asioista omalle välle ja ulkopuolisille. Informointiin kuuluu ulkoinen ja sisäinen tiedotus, yhteystoiminta, sekä luotaus. Kiinnittämisellä pyritään yhteisöllisyyden luomiseen ja työyhteisön sosiaalistamiseen. Kiinnittämiseen kuuluu työhön ja työyhteisöön perehdyttäminen. Vuorovaikutuksella tarkoitetaan ihmisten sosiaalisten tarpeiden tyydyttämistä. Sosiaalinen vuorovaikutus on erittäin tärkeä viestinnän muoto.

Organisaation viestinnässä on kaksi ulottuvuutta, konteksti ja sisällön painopiste (Kuva 2). Kontekstin ääripäät ovat sisäinen ja ulkoinen viestintä. Sisällön painopiste voidaan jakaa yksittäisiin työtehtäviin, tuotteisiin ja palveluihin liittyvään viestintään, sekä koko työyhteisöön liittyvään, sisällöltään laajempaan viestintään. Kun ulottuvuudet yhdistetään ja siihen lisätään

viestinnän päätehtävät, saadaan työyhteisön viestintää kuvaava kokonaisviestinnän malli ”Åbergin pizza” (Kuva 3). (Åberg 2000, 101 - 102.) ”Åbergin pizzan” vasen puoli on ulkoista viestintää ja oikea puoli sisäistä viestintää.

Kuva 2. Viestinnän ulottuvuudet. (Åberg, 2000 101.) Kuva 3. Puolustusvoimien viestinnän osa-alueet, ”Åbergin pizza”. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, viestintäosasto 2009, 6.)

”Åbergin pizzan” mukaan ulkoiseen viestintään kuuluu ulkoinen markkinointi, tuote- ja yritysprofiilin rakentaminen, sekä ulkoinen informointi (Åberg 1996, 66). Ulkoinen viestintä on asioiden tiedottamista organisaation ulkopuolelle. Sillä pidetään yhteyttä yhteisön ympärillä oleviin ryhmiin. Ulkoisella viestinnällä rakennetaan yhteisökuvaa tärkeille yhteistyö- ja kohderyhmille. Viestintä voi kohdistua suurelle yleisölle, mutta pääosin se kohdistuu tarkoin määritetyille kohderyhmille. (Siukosaari 2002, 131.) Ulkoisella viestinnällä myös tiedotetaan järjestelyjen etenemisestä ulkoisille kohderyhmille. Tapahtumasta riippuen ulkoisia kohderyhmiä voivat olla muun muassa yleisö, osallistujat, tiedotusvälineiden edustajat ja yhteistyökumppanit. (Iiskola-Kesonen 2004, 63.)

”Åbergin pizzan” mukaan sisäiseen viestintään kuuluu sisäinen markkinointi, työohjeet, perehdyttäminen ja sisäinen tiedotus (Åberg 1996, 66). Sisäinen viestintä on pääasiassa henkilöstöviestintää. Se on viestinnän tärkein osaamisalue ja tavoitteellinen toiminto. Sisäisellä viestinnällä pyritään lisäämään tietoisuutta ja tunnettavuutta henkilöstön keskuudessa. Sisäisen viestinnän tavoitteena on työmotivaation ja työilmapiirin parantaminen, yhteistyön tehostaminen, tuloksenteon varmistaminen, yhteisökuvan rakentaminen, sekä oikean tiedon ja ilma- piirin välittymiseksi henkilökunnan lähipiirille. (Siukosaari 2002, 65.) Sisäinen viestintä tulee nähdä välineenä, jolla saadaan organisaatio toimimaan ja työntekijät viihtymään. Organisaati-

on toiminta on tehokasta vain, jos jokainen tietää tehtävänsä, sekä oman ja työyhteisön toiminnan tavoitteet. Tärkeää on myös saavutetuista tuloksista tiedottaminen. (Ikävalko 1999, 46.)

4.4.1 Viestinnän suunnittelu

Viestinnän suunnittelu perustuu viestintästrategiaan, joka taas perustuu koko yhteisön toimintastrategiaan lähtien työyhteisön toiminta-ajatuksista, tavoitteista ja visioista. Viestintästrategiassa määritellään peruslinjat, joiden avulla viestintä tukee yhteisön strategian toteutumista. (Ikävalko 1999, 31 – 32; Siukosaari 2002, 21.)

Viestinnän on oltava mahdollisimman pitkälle suunniteltua. Suunnittelun avulla työyhteisössä tiedostetaan tavanomaiset viestintätilanteet ja osataan nopeastikin eteen tulevilla tilanteilla toimia suunnitellusti ja tehokkaasti. (Ikävalko 1999, 20.) Viestinnän suunnittelu voidaan jakaa kahteen osaan, kokonaissuunnitteluun ja projektisuunnitteluun. Viestinnän kokonaissuunnittelu koskee koko työyhteisöä ja projektisuunnittelu jotain yksittäistä hanketta, kuten urheilutapahtumaa. (Ikävalko 1999, 31.) Hyvässä viestintäsuunnitelmassa on kerrottu viestinnän tavoitteet, keinot, aikataulut ja toteuttajat, sekä viestinnästä aiheutuvat kustannukset (Siukosaari 2002, 23).

Viestintäsuunnittelun lähtökohtana ovat viestinnän tavoitteet. Ilman tavoitteita ei voida arvioida viestinnän tuloksia, eikä viestintä ole kovinkaan perusteltua. Tavoitteet asetetaan projekti- tai tapahtumakohtaisesti tai jollekin aikavälille. Tavoitteita voi olla määrällisiä ja laadullisia ja niissä onnistumista arvioidaan mittareilla. Laadullisia tavoitteita voivat olla esimerkiksi sisäisen tiedottamisen parantaminen, sekä maanpuolustustahdon ja puolustuskyvyn uskottavuuden ylläpitäminen. Määrällisiä tavoitteita voivat olla osasto- ja toimialakokousten järjestäminen kerran kuussa, tapahtuman osallistujamäärä tai riittävä näkyvyys mediassa. (Ikävalko 1999, 16.) Viestinnän suunnittelussa ja tavoitteiden asettamisessa tulee huomioida viestinnän resurssit. Viestinnän suunnittelun keskeisiä resursseja ovat ihmiset ja heidän osaaminen, taloudelliset resurssit eli raha, sekä tekniset välineet, valmiudet ja tiedot, kuten tietokannat. Etä suunnittelu olisi realistista, tulee resurssien olla tiedossa. (Ikävalko 1999, 31.)

Viestinnässä onnistuminen perustuu siihen, kuinka hyvin onnistutaan vastaamaan odotuksiin. On tärkeää tuntea omat työyhteisö- ja kohderyhmät, sekä tuntea niiden odotukset ja

tarpeet. Viestinnän suunnittelussa on tärkeää huomioida työyhteisön omat tarpeet, niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Suunnitteluun siis kuuluu yhteistyö- ja kohderyhmien määrittely. Määrittelyn avulla tiedetään, mitkä ryhmät ovat työyhteisölle tärkeitä. (Siukosaari 2002, 20 – 21.)

4.4.2 Kriisiviestintä

Kriisiviestintä on odottamattoman työyhteisön sisäinen tai ulkoinen tapahtuman aiheuttamaa viestintää. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi työntekijän kuolema, vakava onnettomuus tai tietojen leviäminen väärin käsiin. Kriisitilanteet edellyttävät nopeaa reagointia. (Åberg 2000, 260.) Kriisitilanteissa voi olla työyhteisön maine, toimintaedellytykset tai jopa koko olemassaolo uhattuna. Työyhteisön suunnittelu ja valmistautuminen kriisitilanteita varten ratkaisee, miten se selviää tilanteesta. (Siukosaari 2002, 194.)

Kriisitilanteissa yrityksen tai yhteisön kyvyt ja osaaminen joutuu koetukselle. On tärkeää, että kriisitilanteissa yhteisön toimintaa arvioidaan oikeiden ja asiallisten tietojen valossa. Kriisiviestinnän tärkeimpiä tavoitteita ovat oikeiden mielikuvien syntyminen julkisuuteen tilanteesta, yhteisön näkökulmien ja viestien huomioiminen, sekä yhteisön toimintaedellytysten ja jatkuvuuden turvaaminen. Kriisiviestinnän tulee olla luotettavaa, aktiivista ja avointa. Annettujen tietojen tulee olla oikeita ja riittäviä. (Siukosaari 2002, 194.)

Kriisiviestintä täytyy olla suunniteltua ja tavoitteellista. Kriisitilanteiden toiminta täytyy sisällyttää viestintäsuunnitelmaan. Kriisitilanteet vaativat johdon sitoutumista viestinnän tavoitteisiin. Tilanteista tiedottavan henkilön tulee tunnistaa kriisitilanteita aiheuttavat tapahtumat riittävän ajoissa. Tiedottajan tulee myös varmistua, että saa kaikissa tilanteissa kattavat tiedot riittävän ajoissa. Kriisitilanteen havainnoinnin jälkeen tiedottaja arvioi yhdessä johdon kanssa tilanteen viestinnällisen merkityksen, reagointi tarpeen sekä laajuuden. Kriisitilanteissa mietittäviä asioita ovat ainakin onko tarvetta tiedottaa, miten tieto levinnyt ennen tiedottamista, tiedotuksen laajuus ja aloittaminen, sekä työnjako ja operointi. Tiedottaja tai viestintäorganisaation tehtävänä on aloittaa kriisiviestintätoimet ja huolehtia yhteyksistä tiedotusvälineisiin. (Siukosaari 2002, 196.)

4.4.3 Viestintä puolustusvoimissa

Puolustusvoimien viestintä tukee organisaation tehtäviä ja tavoitteita, kuten maanpuolustustahdon ylläpitämistä ja puolustuskyvyn uskottavuutta. Viestintä puolustusvoimissa täytyy olla puolustusvoimien arvojen mukaista. Ulkoisen viestinnän tulee antaa kansalaisille totuudenmukaiset sekä riittävät tiedot puolustusvoimien toiminnasta. Viestintä on myös maineenhallintaa, sillä hyvä maine syntyy tekemällä oikeita asioita ja viestimällä niistä. Puolustusvoimissa viestintä on kaikkien yhteinen asia. Henkilöstön on omalla toiminnallaan annettava oikea ja asiallinen kuva puolustusvoimista. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, viestintäosasto 2005, 3.)

Puolustusvoimissa viestintävastuu on aina asianomistajalla eli esimiehellä, jonka ratkaisuvalltaan asia kuuluu. Viestintäorganisaatio tukee tarvittaessa asianomistajaa. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, viestintäosasto 2005, 5.) Laajojen kokonaisuuksien viestintä toteutetaan yhteistyössä asianomistajan ja viestintäorganisaation kesken. Periaatteena on, että asiasta viestii se, joka tietää siitä eniten ja syvällisimmin. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, viestintäosasto 2009, 11.) Kainuun Prikaatissa viestintää johtaa esikuntapäällikkö apunaan tiedottaja.

Puolustusvoimien viestintästrategiassa viestinnän kokonaisuus jaetaan neljään osa-alueeseen ”Åbergin pizza”-mallin mukaisesti. Osa-alueita ovat perustoimintojen tukeminen, kiinnittäminen, tiedottaminen ja maineenhallinta (kuva 3). Perustoimintojen tukemisella tarkoitetaan arkiviestintää, joka tukee toimintaa ja tulosten saavuttamista sekä yhteydenpitoa yhteistyökumppaneihin. Kiinnittämisellä tarkoitetaan puolustusvoimien koulutusjärjestelmään, työhön ja työyhteisöön, sekä toimintakulttuuriin perehtymiseen liittyvää viestintää. Puolustusvoimien oma koulutusjärjestelmä on keskeinen keino henkilöstön kiinnittämiseen, jota täydentää työpaikalla tapahtuva perehtyminen. Tiedottamisella tarkoitetaan puolustusvoimien ulkoista ja sisäistä tiedotustoimintaa, siihen liittyvää yhteys- ja suhdetoimintaa sekä seuranta- ja analysointia. Maineen hallinnalla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla pyritään ohjaamaan ja kehittämään puolustusvoimien mainetta, kuten julkisuuskuvaa. Maine syntyy teoista, viesteistä ja ilmeestä. Viestittävän asian omistajana toimiva esimies vastaa toimialallaan maineenhallinnasta, jota viestintäorganisaatio tukee asiantuntija-avulla. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, viestintäosasto 2009, 6 - 9.) Kilpaurheilutoimintaa ja urheilutapahtumia tukevaa viestintää ohjataan pääesikunnan viestintäosaston strategian mukaisesti henkilöstöosaston liikunta-alan johdolla. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2007, 13).

Puolustusvoimissa viestintää johdetaan prosessimallin mukaisesti. Viestintä on jatkuva prosessi. Prosessiin kuuluu viestintätarpeiden tunnistaminen ja määrittäminen, suunnittelu, toteutus ja seuranta. Asian omistajien tulee hallita viestintäprosessin kulku ja prosessin mukaisen viestintäsuunnitelman laatiminen. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, viestintäosasto 2009, 10.)

5 SOTILAIKEN POHJOISMAISET AMPUMAMESTARUUSKILPAILUT KAINUUN PRIKAATISSA 2010 – JÄRJESTÄMIOHJE

Pohjoismaiden välillä hyväksytyn vuorotteluperiaatteen mukaisesti on Suomen vuoro järjestää 43. sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut vuonna 2010. Puolustusvoimien Pääesikunta on antanut kilpailujen järjestämisen tehtäväksi Kainuun Prikaatille. Kilpailujen järjestämisvastuu on Maavoimien Esikunnalla ja Kainuun Prikaati vastaa käytännön järjestelyistä. Kilpailut järjestetään 6. – 9.9.2010. Tämän järjestämisohjeen tarkoituksen helpottaa kilpailujen järjestämistä ja antaa perusteet järjestämiseen liittyville toiminnoille. Ohjeen ja pääesikunnan kilpailujen järjestämiskäskyn pohjalta laaditaan kilpailujen tarkka järjestämissuunnitelma, joka tulee lähettää Maavoimien Esikunnan kautta Pääesikunnan henkilöstöosaston koulutussektorilla 11.6.2010 mennessä.

Pohjoismaiden urheilujohtajien kokouksessa lokakuun alussa 2009 on päätetty, että kilpailut avataan ensimmäistä kertaa Pohjoismaiden ulkopuolisille maille ja järjestetään avoimina sotilaiden Pohjoismaisina ampumamestaruuskilpailuina. Samalla päätettiin vuoden 2010 osalta, että maastoammunta jää pois ohjelmasta ja kilpailut lyhenevät yhdellä päivällä kilpailujen järjestämisen helpottamiseksi. Kilpailujen virallisena kielenä käytetään englantia.

Kilpailut ovat yksi laajimmista ja eniten resursseja vaativista tehtävistä, sekä suurin järjestettävä tapahtuma Kainuun Prikaatissa vuonna 2010. Kilpailut pyritään järjestämään siten, että varusmieskoulutus toimii normaalisti koko kilpailujen ajan. Kilpailut ammutaan Hoikanportin ampumaradalla viiden kilometrin päässä Kajaanin varuskunnasta. Oheistoiminnot tapahtuvat pääosin varuskunta-alueella ja varuskuntakerholla.

5.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Sotilaiden Pohjoismaiden ampumamestaruuskilpailujen tarkoituksena on eri maiden asevoimien ja sotilasurheilijoiden välisen yhteistyön kehittäminen, sotilasampumataitojen kehittäminen ja ylläpitäminen, sekä pohjoismaisten ystävyyssuhteiden ylläpitäminen. Kilpailut tukevat kansainvälisen sotilasurheiluliiton linjauksia ja ne järjestetään kansainvälisen sotilasurheiluliiton ”friendship through sport” hengessä. Kilpailujen tarkoituksena on myös ylläpitää sotilasurheilutoimintaa Pohjoismaissa. Lisäksi tavoitteena on antaa myönteinen kuva puolus-

tusvoimien ja Kainuun Prikaatin osaamisesta, suorituskyvystä ja henkilöstöstä, sekä organisointikyvystä kansainvälisten kilpailujen järjestäjänä. Kilpailujen järjestäminen on tärkeä osa puolustusvoimien maineenhallintaan liittyvää viestintää.

Kainuun Prikaatin tavoitteena on järjestää onnistuneet, sääntöjenmukaiset ja tarkoituksen mukaiset kilpailut. Kilpailujen järjestämisessä tulee noudattaa yleissääntöjen mukaista vaatimatonta ja täsmällistä linjaa. Tärkein tavoite on luoda urheilijoille hyvät valmistautumis- ja kilpailuolosuhteet. Kilpailuissa ja vapaa-aikana pyritään edistämään pohjoismaista toverillista kanssakäymistä. Lisäksi tavoitteena on yleisjärjestelyjen sujuvuus, ohjelmien onnistuminen ja kilpailujen positiivinen ilmapiiri.

5.2 Osallistujat

Kilpailuihin osallistuvat Tanskan, Ruotsin, Norjan ja Suomen sotilasampujajoukkueet. Kilpailuihin kutsutaan myös kolme maata Pohjoismaiden ulkopuolelta. Mahdollisia maita ovat Tshekki, Hollanti, Itävalta ja Puola. Joukkueiden maksimi kokoonpano on 22 henkilöä, joka koostuu joukkueenjohtajasta, joukkueen kapteenista ja neljästä valmentajasta sekä kymmenestä mies- ja kuudesta naisampujasta. Näin kilpailujen enimmäisosallistujamäärä on 154, joista kilpailijoita 112. Aiempien kilpailujen osallistujamääriä vertailtaessa on todennäköistä, että kaikki maat eivät osallistu täydellä joukkueella. Miesampujia saapuu arviolta 60 – 70 ja naisampujia noin 30, sekä jokaisessa joukkueessa johto-, valmennus- ja huoltotehtävissä on enintään viisi henkilöä. Odotettavissa oleva enimmäisosallistujamäärä on noin 135 henkilöä. Mahdollisia kutsuvieraita, kuten seuraavan vuoden kilpailujen järjestäjiä, tulee huomioida suunnitelmissa noin kymmenen henkilöä.

5.3 Kilpailut

Kilpailuissa käydään neljä miesten ja neljä naisten henkilökohtaista ampumakilpailua. Jokaisessa lajissa kilpaillaan henkilökohtaisen kilpailun lisäksi myös joukkuekilpailuissa. Miesten henkilökohtaisiin kilpailuihin voi enintään osallistua viisi ampujaa jokaisesta maasta, joista neljän parhaimman tulos lasketaan joukkuekilpailuun. Naisissa jokaiseen kilpailuun voi osallistujia enintään kolme ampujaa jokaisesta maasta, joista kaikkien tulos lasketaan mukaan.

joukkuekilpailuun. Lisäksi kilpaillaan parhaiten menestyvän maan tittelistä. Parhaiten menestyvä maa ratkaistaan yhdentoista joukkuekilpailun perusteella siten, että joukkuekilpailun voitosta saa neljä pistettä, toisesta sijasta kolme pistettä ja kolmannelta sijasta kaksi pistettä. Kilpailuihin kuuluu myös epävirallinen joukkueenjohtajienkilpailu, johon osallistuvat joukkueiden johtajat, kapteenit ja valmentajat. Joukkueen johtajien kilpailu on esitelty ohjesohjelmissa kappaleessa 5.8.4.

Miesten kilpailulajeja ovat:

- vakiokiväärin asentokilpailu 3* 20 laukasta (makuu-, pysty- ja polviasento), ampumaetäisyys 300 metriä
- pika-ammunta kiväärillä 3*20 laukasta (makuu-, pysty- ja polviasento), ampumaetäisyys 300 metriä
- isopistooliammunta 30 + 30 laukausta, ampumaetäisyys 25 metriä
- pika-ammunta pistoolilla 60 laukausta, ampumaetäisyys 25 metriä.

Naisten kilpailulajeja ovat:

- urheilukiväärin makuuammunta 60 laukasta, ampumaetäisyys 50 metriä
- urheilukiväärin asentokilpailu 3*20 laukasta(makuu-, pysty- ja polviasento), ampumaetäisyys 50 metriä
- urheilupistooliammunta 30 + 30 laukausta, ampumaetäisyys 25 metriä
- pika-ammunta urheilupistoolilla 60 laukausta, ampumaetäisyys 25 metriä.

5.4 Säännöt

Kilpailut järjestetään sotilaiden Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen yleissääntöjen ja ampu-mamestaruuskilpailujen sääntöjen, sekä kansainvälisen sotilasurheiluliiton ampumakilpailujen ja kansainvälisen ampumaurheiluliiton pistooli- ja kivääriammunnan voimassa olevien sääntöjen mukaisesti.

5.5 Kilpailuohjelma

Kilpailut etenevät sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöissä määrätyn ohjelman mukaisesti. Ensimmäisenä päivänä on ohjelmassa kilpailupaikalle saapuminen, majoittuminen, kilpailujen valmistava kokous, avajaiset ja tervetulojuhla. Toisena päivänä ammutaan rata-ammuntakilpailuja. Toisen kilpailupäivän päätteeksi järjestetään kilpailijoille oheisohjelmaa upseerikerhon ja varuskunnan ympäristössä. Kilpailuohjelman lyhentymisestä johtuen joukkueenjohtajien kilpailu käydään myös toisen kilpailupäivän iltana. Kolmantena päivänä ovat vuorossa toiset rata-ammunnat. Kilpailujen jälkeen joukkueiden johtajille ja valmentajille järjestetään tekninen kokous, jossa käsitellään sääntömuutoksia, kilpailujen tulevaisuutta ja kilpailuissa tehtyjä ennätyksiä. Kolmannen päivän päätteeksi on palkintojen jako ja päättäjäiset. Neljäntenä ja viimeisenä päivänä joukkueet lähtevät pois. Ohjelmassa on joukkueiden kuljetukset lentokentälle ja tapahtuman purkutyöt. Kilpailujen alustava ohjelma on liitteenä (liite 1).

5.6 Järjestelyaikataulu

Järjestelyaikataulu määräytyy Pääesikunnan antaman kilpailujen järjestämiskäskyn mukaisesti. Järjestämiskäskyn perusteella laaditaan kilpailujen järjestämissuunnitelma, joka tulee lähettää Pääesikuntaan hyväksyttäväksi 11.6. mennessä. Järjestämissuunnitelmaan perustuen tehdään Kainuun Prikaatin sisäinen kilpailukäskey touko-kesäkuussa 2010. Järjestämiskäskyssä annetaan perusteet Kainuun Prikaatin henkilöstölle kilpailujen toteuttamisesta. Kilpailujen järjestelyt tulee hoitaa mahdollisimman pitkälle jo toukokuussa ennen kesälomakautta. Järjestelyaikataulu on liitteenä (liite 2).

5.7 Organisaatio ja tehtävät

Kainuun Prikaatissa päävastuu kilpailun järjestämisestä on esikunnalla, joka vastaa tapahtumaorganisaation kokoamisesta. Maavoimien Esikunta nimeää kilpailujen suojelijan. Tapahtumaorganisaatiossa toimintaa johtaa Kainuun Prikaatin esikuntapäällikkö apunaan koulutustosaston päällikkö. Kilpailun johdon alaisuudessaan toimii järjestelytoimikunta.

Kilpailujen järjestäminen jaetaan kuuteen osa-alueeseen. Osa-alueita ovat ampumakilpailut, kilpailutoimisto, oheisohjelmat, huolto, viestintä ja turvallisuus. Kilpailujen järjestämiseen liittyvät tehtävät pyritään jakamaan mahdollisimman tasaisesti Kainuun Prikaatin joukkoyksiköiden kesken siten, että normaalit työtehtävät kyetään hoitamaan. Kilpailuorganisaation avuksi kutsutaan reserviläisiä kertausharjoitukseen kilpailujen ajaksi. Reserviläisiä tarvitaan yksi tiedottajan apulaiseksi ja neljä ammuntojen taulutuomareiden tehtäviin. Mikäli kilpailujen suunnittelussa ilmenee lisätarpeita reserviläisten käytölle, on Kainuun Prikaatin operatiivinen osasto varatunut kutsumaan enintään kahdeksan reserviläistä kertausharjoitukseen. Kilpailuorganisaatiota on selvennetty organisaatiokaaviolla (liite 3) ja kaikkien osa-alueiden tehtävät on lueteltu organisaatio tehtävittäin liitteessä (liite 4).

5.7.1 Järjestelytoimikunta

Järjestelytoimikuntaan kuuluvat kilpailujen pääsihteeri, ammuntojen ja yleisjärjestelyjen tekniset asiantuntijat, sekä johtajat jokaisesta kilpailujen järjestämisen osa-alueesta. Järjestelytoimikunnan tärkeimpänä tehtävänä on sääntöjenmukaisten kilpailujen suunnittelu ja järjestäminen. Henkilöstön kouluttaminen ja tuomarikoulutuksen järjestäminen, sekä harjoituskilpailun järjestäminen ovat myös keskeisiä järjestelytoimikunnan tehtäviä. Järjestelytoimikunta vastaa myös kilpailuihin ja niiden järjestämiseen liittyvien käskyjen ja aikataulujen laatimisesta, oheistoimintojen ja suorituspaikkojen suunnittelusta, välineiden ja kilpailumateriaalin hankkimisesta, kilpailuohjeiden laatimisesta, sekä suunnittelukokousten järjestämisestä. Järjestelytoimikunta antaa perusteet eri osa-alueiden järjestäjille ja tukee osa-alueiden suunnittelu- ja järjestelytehtäviä. Kilpailujen onnistumiseksi järjestelytoimikunnan tärkeänä tehtävänä on myös valvoa järjestelyjen etenemistä. Kilpailujen aikana järjestelytoimikunnan tehtäviä ovat valmistavan ja teknisenkokouksen järjestelyt ja yleisjärjestelyiden sujumisesta vastaaminen.

Pääsihteeri

Kilpailujen pääsihteerin tehtävänä on käskyjen ja järjestämissuunnitelmien laatiminen, kokousmateriaalien kasaaminen, palkintojen ja muistolahjojen hankinta, sekä yleisjärjestelyjen suunnittelu. Pääsihteeri vastaa myös kutsuvieraista ja hotellivarouksista. Pääsihteeri toimii juoksevien asioiden hoitajana ja vastaa yleisjärjestelyjen sujuvuudesta.

5.7.2 Ampumakilpailut

Ammuntojen johtamisen päävastuu on Kainuun Tykistörykmentin esikunnalla, josta nimitetään ammuntojen johtaja. Johtajan tehtävänä on ammuntojen suunnittelun ja järjestelyjen johtaminen sekä ammuntojen henkilöstön tehtäviin nimeäminen järjestelytoimikunnan ohjeistuksen mukaisesti. Ampumakilpailut jaetaan kolmeen osaan ampumaradan ja lajin mukaan. Osa-alueet ovat 300 metrin eli miesten kivääriammunnat, 50 metrin eli naisten kivääriammunnat ja 25 metrin pistooliammunnat. 300 metrin kivääriammunnat järjestää Kainuun Jääkäripataljoonan henkilöstö. 50 metrin kivääriammunnat ja 25 metrin pistooliammunnat järjestää Kainuun Tykistörykmentin henkilöstö. Jokaiselle lajille nimetään laji johtaja, joka vastaa oman lajinsa järjestelyistä ja itse kilpailusuoritusten johtamisesta ammunnan johtajan ja järjestelytoimikunnan ohjeistuksen mukaisesti. Ampumaradoilla tarvitaan henkilökuntaa myös johtajien apulaisten ja taulutuomareiden tehtäviin. Taulutuomarien tehtävissä käytetään henkilökunnan lisäksi myös reserviläisiä. Varusmiestoimitsijoita tarvitaan ratojen valmistelu- ja taulujen vaihtotehtäviin, tulosten kirjaamiseen ja ilmoittamiseen tulospalveluhenkilöstölle, sekä kivääriammunnoissa kilpailijoiden laukausten laskemiseen. Miesten kivääriammunnat vaativat eniten henkilöstöä ampumaetäisyydestä ja ampujien määrästä johtuen. Ammuntojen suorituspaikat näkyvät Hoikanportin ampuma-alueen kartassa (liite 5).

5.7.3 Kilpailutoimisto

Kilpailutoimiston henkilöstö kootaan Pohjois-Suomen Viestipataljoonan (P-SVP) henkilöstöstä. Kilpailutoimistolle nimetään johtaja, joka vastaa kaikista kilpailutoimiston tehtävistä. Kilpailutoimisto perustetaan P-SVP:n tiloihin. Samaan rakennukseen sijoittuvat myös majoitustilat. Kilpailutoimiston tehtävänä ovat joukkueiden vastaanoton järjestelyt, tulospalvelun järjestäminen, kilpailumateriaalin jakaminen, akreditointikorttien tekeminen ja jakaminen, sekä infopisteenä toimiminen.

Tulospalvelu

Tulospalvelulle nimetään johtaja, joka suunnittelee tulospalvelun järjestelytoimikunnan ohjeiden mukaisesti. Tulospalveluosaston tehtävänä on reaaliaikainen tulospalvelu kilpailujen

aikana ja virallisten tulosten tekeminen kilpailujen jälkeen. Kilpailujen ajaksi tulospalvelupiste perustetaan Hoikanportin ampumaradan sotilaskotiin. Ampumaradoille asetetaan varusmies-toimitsijat tulosten kirjaamista ja ilmoittamista varten. Tulokset ilmoitetaan jokaisen ammutun kilpailusarjan ja taulujen vaihdon jälkeen puhelimitse tulospalveluhenkilöstölle. Tulokset kirjataan välittömästi tietokoneelle ja esitetään epävirallisina tuloksina tulospalvelupisteessä. Näin helpotetaan mahdollisen yleisön kilpailun seuraamista. Päivittäin kilpailujen päätyttyä tulospalveluhenkilöstö tarkistaa tulokset ja julkaisee viralliset tulokset valitusajan umpeuduttua. Tulospalvelussa voidaan käyttää apuna puolustusvoimien hankkimaa tulospalveluohjelmaa. Kilpailuista tulee tehdä kahdet eri tulokset, Pohjoismaiden mestaruuskilpailun tulokset ja avoimen kilpailun tulokset.

Yhteysupseerit

Jokaiselle maalle nimetään yhteysupseeri, jonka tehtävänä on toimia joukkueen yhteyshenkilönä. Tärkeimmät yhteysupseerin tehtävät ovat joukkueen vastaanotto ja yleisjärjestelyjen sekä paikallisten kilpailu- ja tapahtumaolosuhteiden esittely. Kilpailujen aikana yhteysupseeri toimii joukkueen ongelmatilainten ratkaisijana ja yhteyshenkilönä kilpailujoukkueen ja järjestelyorganisaation välillä. Tehtävässä toimivalla täytyy olla riittävät perusteet kilpailujen järjestelyistä, että kykenee itsenäisesti opastamaan omaa joukkuettaan.

Kilpailujoukkueiden saapuminen ja vastaanottojärjestelyt

Suurin osa kilpailujoukkueista saapuneen lentokoneella Kajaanin lentokentälle. Joukkueet haetaan lentokentältä lentoaikataulujen mukaisesti linja-autolla. Joukkueiden yhteysupseerit ottavat joukkueet vastaan. Linja-automatkalla varuskuntaan yhteysupseerin tehtävänä on kertoa vastaanottojärjestelyt, avauspäivän ohjelma, sekä muut yleisjärjestelyt. Varuskunnassa kilpailijat ohjataan suoraan kilpailutoimistoon, jossa otetaan kuvat akkreditoitikkortteja varten, sekä jaetaan kilpailumateriaalia. Kilpailutoimistosta joukkueet voivat siirtyä yhteysupseerin johdolla majoitustiloihin. Mikäli joukkueet saapuvat omilla autoilla sotilaspoliisit ohjaavat joukkueet kilpailutoimistoon, jossa yhteysupseerit ottavat heidät vastaan.

5.7.4 Oheisohjelmat ja kokoukset

Kilpailuihin kuuluu erilaisia oheisohjelmia, joiden tarkoituksena on yhteishengen nostaminen ja ystävyysuhteiden luominen. Ohjelmista tulee välittyä rento ja positiivinen ilmapiiri. Oheisohjelmat etenevät järjestäjän suunnitelmien mukaan, eikä niissä ole ennalta määrättyjä sääntöjä. Oheisohjelmien suunnittelusta ja materiaalien hankinnasta vastaa oheisohjelmien johtaja. Kilpailujen ohjelmaan kuuluu myös valmistava kokous ja tekninen kokous. Oheisohjelmien ja kokousten suorituspaiikat näkyvät varuskunta-alueen kartassa (liite 6).

Avajaiset ja tervetulojuhla

Avajaiset järjestetään ruokalan tasanteella tai huonon sään sattuessa elokuvasalissa. Avajaisissa kilpailunjohtaja pitää avajaispuheen ja sotilassoittokunta soittaa musiikkia. Avajaisiin on perinteisesti kuulunut, että osallistujamaiden liput tuodaan avajaisiin järjestäjän aselajiin liittyvällä tavalla. Tanskan kilpailuissa liput tuotiin laskuvarjohyppääjien mukana. Kainuun Prikaatissa yksi vaihtoehto olisi kiinnittää liput telakuorma-autojen kylkiin ja ajaa ne avajaispaikalle. Lippujen vastaanoton jälkeen on lippujen nosto.

Avajaisten jälkeen on tervetulo-/ vastaanottojuhla varuskuntakerholla. Tervetulojuhlassa kilpailujen johtaja toivottaa osallistujat tervetulleeksi. Tilaisuudessa ei tarvitse olla erityistä ohjelmaa, mutta tarkoituksena on lieventää jännitystä. Tilaisuudessa tarjoillaan purtavaa ja juotavaa.

Kokoukset

Kilpailujen valmistava kokous ja tekninen kokous järjestetään Pohjois-Suomen Viestipataljoonan luokka Kajaanissa. Kilpailun valmistavan kokouksen johtaa kilpailun johtaja. Kokouksessa esitellään lopulliset osanottajalistat, yleisjärjestelyt ja suoritetaan tarvittavat arvonnat sekä valitaan juryn jäsenet joukkueiden valmentajista. Kokouksen tarkoituksena on selvittää kilpailu- ja yleisjärjestelyjä.

Teknisen kokouksen johtaa sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöistä vastaavan maan joukkueenjohtaja. Pohjoismaisen sopimuksen mukaan toistaiseksi säännöistä vastaava maa on Suomi. Teknisessä kokouksessa käsitellään kilpailuissa tehdyt

ennätykset, mahdollisia sääntömuutoksia ja kilpailujen tulevaisuutta. Lisäksi tilaisuudessa esitellään seuraavan vuoden kilpailun järjestelyjä. Kilpailujen järjestäjä asettaa kokouksiin sihteerin. Kokousten suunnittelu kuuluu pääsihteerin tehtäviin.

Joukkueenjohtajien kilpailu

Kilpailuihin kuuluu epävirallinen joukkueenjohtajienkilpailu. Kilpailuun osallistuvat joukkueiden johtajat, kapteenit ja valmentajat. Kilpailujen järjestäjä suunnittelee kilpailun haluamallaan tavalla. Sääntöjen mukaan kilpailun täytyy sisältää jonkinlaista ammuntaa. Kilpailun tarkoituksena on yhteishengen kohottaminen ja ystävyysuhteiden edistäminen. Yksi vaihtoehto kilpailuun ohjelmasta on tutustumiskierros Vuokattiin ja erityisesti hiihtoputkeen. Hiihtoputkessa käydään ampumahiihtokilpailu joukkueittain. Kilpailun jälkeen siirrytään Vuokatin urheilupuiston rantasaunalle, jossa sauna, ruokailu ja kilpailun palkintojenjako.

Kilpailijoiden aktiviteetti

Kilpailijoiden aktiviteetit järjestetään varuskunnan ja varuskuntakerhon ympäristössä. Aktiviteettien tarkoituksena on yhteishengen kohottaminen ja ystävyysuhteiden edistäminen. Aktiviteetteina voi olla erilaisia ryhmäytymisleikkejä ja leikkimielisiä kilpailuja. Pääasia, että kilpailijat tutustuvat toisiinsa ja viettävät aikaa kilpailukavereiden kanssa. Ohjelmaan kuuluu myös ruokailu ja tarjoilut varuskuntakerholla.

Palkintojen jako ja päättäjaisillallinen

Palkintojen jaon järjestämiseen on useita hyviä tiloja. Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi sotilas-koti ja varuskuntakerho. Hyvällä ilmalla se on mahdollista järjestää myös ulkona. Pohjoismaiden mestaruusmitalit toimittaa pääesikunta. Järjestäjän tehtävänä on kaiverruttaa mitalit ja hankkia kunniapalkinnot. Palkintojen hankinnasta vastaa oheistoimintojen johtaja yhdessä pääsihteerin kanssa. Palkinnot jaetaan kaikissa lajeissa kahdesta eri kilpailusta, Pohjoismaiden mestaruuskilpailusta ja avoimesta pohjoismaisesta kilpailusta. Pohjoismaiden mestaruuskilpailussa jaetaan vain mitalit. Avoimessa kilpailussa jaetaan mitalit ja kunniapalkinnot. Sotilassoittokunta soittaa fanfaarit palkintojen jaossa.

Päättäjäsillallinen järjestetään varuskuntakerholla. Päättäjäsillallisella toimintaa johtaa oheisohjelmien johtaja. Illallista varten pöydät järjestetään kampamuotoon, siten kilpailun- ja joukkueidenjohtajille varataan oma pöytä ja heidän eteensä jokaiselle maalle oma pöytä. Ohjelmassa on ruokailun lisäksi kilpailun johtajan kiitospuhe, joukkueiden järjestämää ohjelmaa ja illallisen päätteeksi muistolahjojen jako. Päättäjäisten ohjelmaan voi kuulua myös soitto-kunnan soittoa tai ulkopuolinen esiintyjä oheistoimintojen johtajan suunnitelman mukaisesti. Illallisen jälkeen illanvietto jatkuu upseerikerholla niin kauan kuin osallistujat viihtyvät. Ruokatilataan muonituskeskuksesta ja muut tarjoilut hankkii järjestäjä. Päättäjäsillallinen kruunaa hyvin onnistuneet kilpailut, joten se tulee suunnitella huolellisesti.

5.7.5 Huolto

Huollon järjestelyistä vastaa kilpailujen huoltopäällikkö. Huoltopäällikön vastuulla ovat majoitus-, ruokailu-, kuljetusjärjestelyjen, sekä lääkintähuolto- ja asehuoltojärjestelyjen suunnittelu ja toteuttaminen. Huoltopäällikkö nimetään Kainuun Prikaatin huolto-osastolta.

Majoitus

Kilpailijat ja valmentajat majoitetaan P-SVP:n yhden tai tarvittaessa kahden perusyksikön tupiin. Kyseisten yksiköiden varusmiehet majoittuvat tilapäismajoituksiin kilpailujen ajaksi. Varusmiehet tyhjentävät varustekaappinsa kilpailujoukkueiden käyttöön. Yhteen tupaan voidaan majoittaa enintään 10 henkilöä. Kokoonpanosta riippuen yhden maan joukkue majoitetaan yhdestä kolmeen tupaan. Miesten pistooli- ja kivääriampujille omat tuvat ja kaikkien maiden naisampujat majoittuvat kahdesta kolmeen tupaan. Valmentajat ja huoltajat majoittuvat joukkueittensa kanssa samoissa tuvilla. Joukkueiden johtajille ja mahdollisille kutsuvieraille järjestetään majoitus hotelliin Kajaanin keskustaan. Varuskunnan majoitusjärjestelyistä vastaa erikseen nimetty majoitusvastaava huoltopäällikön ohjeiden mukaisesti. Joukkueidenjohtajien ja kutsuvieraiden majoituksen suunnittelusta ja varauksista huolehtii kilpailujen pääsihteeri.

Ruokailut

Kaikki varuskunta-alueella, upseerikerholla ja ampumaradalla tapahtuvat ruokailut tilataan Kajaanin varuskunnan muonituskeskuksesta. Muonituskeskukseen varataan joukkueille oma linjasto ja pöydät, jossa he voivat ruokailla rauhassa ilman ruuhkaa. Tiistain ja keskiviikon lounaat tarjoillaan ampumaradalla harjoittelun ja kilpailun välissä. Kilpailupäivinä on aamupäivällä ja iltapäivällä tarjolla välipalaa ampumaradan kahviossa. Muonituskeskuksessa tapahtuvat ruokailut ovat normaalin ruokalistan mukaisia.

Kuljetukset

Joukkueiden kuljetukset lentokentän ja varuskunnan välillä tapahtuu linja-autolla. Joukkueiden johtajille vuokrataan henkilöauto käyttöön kilpailujen ajaksi, että voivat kulkea hotellille oman aikataulunsa mukaisesti. Joukkueenjohtajienkilpailuun Vuokattiin kuljetus tapahtuu linja-autolla.

Vaihtoehto 1.

Kaikki kilpailuihin liittyvät kuljetukset toteutetaan linja-autolla. Kilpailupäivinä linja-auto ajaa varuskunnan ja ampumaradan väliä ennalta sovitun aikataulun mukaisesti.

Vaihtoehto 2.

Jokaiselle joukkueella vuokrataan kokoonpanosta riippuen yhdestä kahteen henkilöpakettiautoa, joilla he saavat kulkea oman aikataulunsa mukaisesti.

Lääkintähuolto

Kajaanin varuskunnan terveysaseman palvelut ovat käytettävissä virka-aikana lievissä tapaturmissa ja sairaustapauksissa. Vakavissa tapaturmissa ja sairastapauksissa, sekä virka-ajan ulkopuolella tukeudutaan julkisiin terveydenhuoltopalveluihin. Ampumaradalle tulee asettaa kilpailujen ajaksi lääkintähenkilöstö, johon kuuluu kenttäsairaanhoitaja ja lääkintämies. Henkilöstön käytettävissä täytyy olla sairaankuljetukseen soveltuva ajoneuvo. Kainuun Prikaatin koulutusosasto tekee tukipyynnön Kajaanin varuskunnan terveysasemalle lääkintähenkilöstön asettamisesta. Kajaanin varuskunnan terveysaseman palveluista ei aiheudu kustannuksia

kilpailun järjestäjälle, koska terveysaseman henkilöstö suorittaa kilpailuihin liittyvät tehtävät normaaleina virkatehtävinä.

Asehuolto

Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen sääntöjen mukaan järjestäjän organisaatioon täytyy kuulua aseteknikko, joka voi tarvittaessa korjata aseissa esiintyviä ongelmia. Lisäksi asehuollossa tukeudutaan joukkueiden omiin aseteknikoihin. Aseteknikon asettamisesta vastaa kilpailujen huoltopäällikkö.

Asetarkastus

Asetarkastus järjestetään joukkueiden saapumispäivänä kilpailutoimiston yhteydessä. Aseiden tarkastuksen suorittaa tehtävään nimetyt asetarkastajat, jotka varaavat siihen tarvittavat välineet. Ampumaradalla kaikista aseista tarkistetaan laukaisuvastus välittömästi kilpailusuorituksen jälkeen.

5.7.6 Viestintä

Kilpailuihin liittyvää viestintää johtaa kilpailunjohtaja apunaan järjestelytoimikunta ja Kainuun Prikaatin tiedottaja. Kilpailujen ajaksi kutsutaan yksi reserviläinen kertausharjoitukseen tiedottajan apulaiseksi. Reserviläisen tehtävänä on haastatella urheilijoita, kirjoittaa kilpailuihin liittyviä juttuja Internet-sivuille sekä ottaa kilpailuista ja oheisohjelmista kuvia. Hänen tulee olla ampumaurheiluun perehtynyt ja englanninkielentaitoinen.

Viestintään liittyviä tehtäviä ovat viestintäsuunnitelman laatiminen, Internet-sivujen suunnittelu ja ylläpito, käsiohjelman ja kilpailujen logon suunnittelu, sekä lehdistötiedotteen laatiminen. Tapahtumasta tiedottaminen osallistujille, sidosryhmille ja medialle koko tapahtumaprosessin ajan on myös tärkeä viestinnän tehtävä. Viestinnän pääpaino tulee olla organisaation sisäisessä viestinnässä ja kilpailujoukkueille suunnatussa ulkoisessa viestinnässä. Pääesikunta laatii ja lähettää kilpailukutsun sen osallistujamaille maaliskuussa 2010.

Internet-sivut

Kainuun Prikaatin tiedottaja laatii kilpailujen Internet-sivut, jotka avataan viimeistään toukokuussa. Siihen asti kilpailuihin liittyvistä asioista tiedotetaan osallistujille Suomen sotilasampumajoukkueen kotisivuilla. Internet-sivuilla tulee olla hyvissä ajoin tietoa kilpailujen suorituspaikeista ja yleisjärjestelyistä. Sivut tehdään suomen- ja englanninkielellä. Internet-sivuilla helpotetaan viestintää osallistujille ja pyritään saamaan näkyvyyttä kilpailuille osallistujien ulkopuolellakin.

Tiedotustilaisuus

Kilpailuista lähetetään medialle lehdistötiedote noin kaksi viikkoa ennen kilpailuja. Median edustajille järjestetään lehdistötilaisuus Hoikanportin ampumaradalla ensimmäisen tai toisen päivän ampumakilpailujen yhteydessä.

Viestinnän tavoitteet

Kilpailun viestinnän tavoitteet perustuvat puolustusvoimien viestintästrategiassa määritettyihin tavoitteisiin. Ulkoisen viestinnän tavoitteita ovat uutiskynnyksen ylittäminen ja median mielenkiinnon herättäminen, laadukkaan uutisoinnin tuottaminen ja mahdollisen yleisön riittävä informointi. Tärkeä huomioitava asia on kilpailujen kansainvälisyys. Tämä tulee huomioida riittävän laadukkaana englanninkielisenä tiedottamisena osallistujille, ulkomaiselle medialle sekä yleisölle.

Viestinnän aikataulu

Kilpailukutsussa olisi hyvä ilmoittaa kilpailujen Internet-osoite ja Internet sivut tulisi avata toukokuussa. Kaikkien viestinnän tehtävien suunnittelu kannattaa aloittaa riittävän ajoissa. Käsiohjelmalle olisi hyvä olla pohja ennen kesälomakautta. Viestinnän tehtävät näkyvät järjestelyaikataulussa (liite 2).

5.7.7 Turvallisuus

Kilpailun turvallisuustoiminnan johtovastuu on Kainuun Prikaatilla. Organisaatioon nimitään turvallisuuspäällikkö, joka suunnittelee kilpailujen turvallisuusjärjestelyt ja valvoo niiden toteutumisen. Turvallisuuspäällikkö laatii tapahtuman turvallisuussuunnitelman yhteistyössä järjestelytoimikunnan kanssa.

Turvallisuusjärjestelyt, aseiden maahantuonti, aseiden ja patruunoiden varastointi sekä liikumisluvat on suunniteltava ja valmisteltava ottaen huomioon voimassa olevat määräykset. Kilpailuihin liittyvät turvallisuusjärjestelyt tulee toteuttaa joustavasti, vähäeleisesti ja täsmällisesti. Henkilökohtaisten kaappien lukitus, kulkuluvat ja vartiointi järjestetään siten, että kilpailujoukkueisiin kuuluvien kulkeminen ja liikkuminen on kilpailuihin liittyvissä tehtävissä vaivatonta, mutta kontrolloitua. Kielletyistä alueista ilmoitetaan käsiohjelmassa. Turvallisuustoiminnan tarkoituksena ja tavoitteena on mahdollistaa kilpailun häiriötön toteutuminen suunnitelman mukaisesti, sekä luoda vieraille positiivinen ja tehokas mielikuva Kainuun Prikaatin turvallisuustoiminnasta.

Kainuun Prikaati vastaa varuskunta-alueilla sijaitsevien kilpailu- ja majoituspaikkojen järjestyksestä ja turvallisuudesta. Varuskunta-alueiden ulkopuolella yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaa poliisi. Kajaanin varuskunta-alueen järjestys- ja turvallisuus toteutetaan perusvalmiuden aikaisen sotilaspoliisivartioston toimin. Kilpailijoiden vastaanottoon, kisapaikkojen vartiointiin sekä opastukseen käytetään erikseen muodostettavaa vartioryhmää. Vartioryhmään tulee nimetä englannin kielentaitoisia ja edustuskelpoisia varusmiehiä. Vartioryhmän vahvuus on vähintään yksi ryhmänjohtaja sekä kymmenen miehistöön kuuluvaa.

Pääesikunnan kilpailukutsussa pyydetään osallistuvia maita lähettämään järjestäjälle ilmoittautumisten yhteydessä osallistujien tarkat henkilötiedot, passin- ja aseidennumerot, sekä patruunoiden tyypin ja määrän. Näistä tiedoista turvallisuuspäällikkö kokoaa listan osallistujista ja toimittaa sen puolustusvoimien tilannekeskukselle. Puolustusvoimien tilannekeskus hankkii osallistujille maahantuloluvat ja sotilaspuvun käyttöoikeuden ja toimittaa listat Suomen tulliin. Ase- ja ampumatarviketietojen lähettäminen etukäteen helpottaa ja nopeuttaa maahan saapumis- ja lentokenttäjärjestelyjä.

Opastukset

Kilpailujen ajaksi asetetaan opaskyltit Sotkamontien (VT 6) varteen sekä opastukset varuskunnasta Hoikanportin ampumaradalle. Opastuksien järjestämisestä vastaa kilpailutoimiston henkilöstö. Kilpailujen Internet-sivuille lisätään kartta ja ajo-ohjeet varuskuntaan sekä Hoikanporttiin. Kajaanin varuskunta-alueen kartta (liite 6) ja Hoikanportin ampumarata-alueen kartta (liite 5), joissa näkyvät tapahtumapaikat, liitetään kilpailujen käsiohjelmaan.

Kulkuluvat

Osanottajille ja järjestelyorganisaation johtotehtävissä oleville valmistetaan kuvalla varustettu henkilökortti, jonka avulla pääsee kulkemaan varuskunta-alueella, kilpailupaikoille ja tiloihin sekä oikeuttaa ruokailupalveluihin ja osallistumaan oheisohjelmiin. Kuvat kulkulupia varten otetaan joukkueiden saapumisjärjestelyn yhteydessä kilpailutoimistossa.

Aseiden ja patruunoiden säilytys

Aseet ja patruunat täytyy säilyttää lukitussa tilassa. Kilpailujen huoltopäällikkö suunnittelee aseiden säilytyksen ja varaa siihen soveltuvat tilat. Vaihtoehtoja aseiden ja patruunoiden säilytykselle ovat lukittava varasto majoitusrakennuksesta tai maakohtaiset lukittavat kontit majoitusrakennuksen takapihalle. Molemmissa vaihtoehdoissa tulee olla aseiden säilytykseen soveltuvat hyllyt. Varastoratkaisussa avaimet tulee säilyttää kilpailutoimiston henkilöstöllä, mutta kontteihin voidaan hankkia useampia avaimia ja antaa joukkueille omat avaimet.

5.8 Henkilöstön koulutus ja järjestelyjen testaus

Kilpailujen tuomareilta ei edellytetä Kansainvälisen ampumaurheiluliiton ISSF:n lisenssijä. Ampumakilpailujen lajijohtajina ja taulutuomareina työskenteleville järjestetään kuitenkin tuomarikoulutus. Koulutuksella varmistetaan sääntöjen mukaisten kilpailujen onnistuminen. Tuomarikoulutus järjestetään Kainuun Prikaatin mestaruusammuntojen yhteydessä 9.-12.8.2010. Samalla harjoitellaan Pohjoismaidenmestaruuskilpailuja varten ja käydään läpi ampumakilpailu- ja tulospalveluhenkilöstön tehtävät kilpailuissa. Taulutuomareiksi kutsutta-

ville reserviläisille järjestetään tuomarikoulutus samalla kertaa. Henkilöstön koulutuksen ja järjestelyjen testauksen suunnittelee järjestelytoimikunta.

5.9 Kustannukset

Maavoimien esikunta on kohdentanut vuodelle 2010 Kainuun Prikaatille 50 000 euroa kilpailujen järjestämistä varten. Määrärahat käytetään kilpailujoukkueiden ja kutsuvieraiden muonitus- ja majoituskustannuksiin, palkintojen ja kilpailumateriaalin hankintaan, oheisohjelmien järjestämiseen, sekä kuljetuskustannuksiin. Kilpailuissa ei ole osallistumismaksuja, joten kaikki järjestelyistä aiheutuvat kulut katetaan budjetoidulla määrärahalla. Joukkueet vastaavat itse matkakustannuksista Kajaanin ja kotimaan välillä. Kilpailujen kehysbudjetti on liitteenä (Liite 7).

Muonituskustannukset

Järjestäjä tarjoaa osallistujille kaikki ruokailut, sekä järjestävän organisaation ydinporukalle tervetulojuhlan ja päättäjäsillallisen tarjoilut. Kaikki ruokailut tilataan Kajaanin varuskunnan muonituskeskuksesta. Muonituskustannukset perustuvat puolustusvoimien ruokahuollon palvelukeskuksen vuoden 2010 suunnitteluhintoihin.

Kuljetuskustannukset

Kuljetuskustannuksia aiheutuu joukkueiden linja-autokuljetuksista ja vuokra-autoista, sekä järjestäjän ajoneuvojen polttoaineista. Linja-auton käyttö tulee halvemmaksi kuin henkilöpakettiautojen vuokraaminen. Kuljetuskustannusarvio perustuu Kainuun Prikaatin kuljetuskeskuksen ilmoittamiin ajoneuvojen vuokraus- ja polttoainekustannuksiin.

Majoituskustannukset

Kilpailijat ja valmentajat majoittuvat varuskunnassa, joten siitä ei aiheudu kustannuksia. Joukkueiden johtajat ja mahdolliset kutsuvieraat majoitetaan hotelliin Kajaanin keskustaan. Majoituskulut on arvioitu kymmenen hotelliin majoittuvan henkilön mukaan ja hotellivuorokauden hinnaksi 100 euroa.

Palkinnot

Pääesikunnan koulutusosasto toimittaa viralliset Pohjoismaisten kilpailujen palkintomitalit, joita tarvitaan yhteensä 108 kappaletta. Kainuun Prikaati vastaa mitaleiden kaiverruttamisesta. Järjestäjän tehtävänä on hankkia kunniapalkinnot, niitäkin tarvitaan 108 kappaletta. Päätätäjäisillallisen yhteydessä jaetaan osallistujille ja järjestäjille muistolahja. Muistolahjoja jaetaan noin 200 henkilölle. Lahjan hinta saa olla enintään 20 euroa. Kunniapalkintojen ja muistolahjojen tulisi olla kotimaista ja liittyä jollain tavalla Kainuuseen.

Kilpailumateriaali

Kilpailuja ja harjoitteluja varten tarvitaan aikaisempiin kilpailuihin perustuvan arvion mukaan tauluja noin 2500 kappaletta. Kilpailijoiden tuloksien kirjaamista varten tarvitaan kilpailija- ja tuloskortteja yhteensä noin 300 kappaletta. Toimistokuluihin ja tarvikkeisiin kuluu noin 1000 euroa. Hinta-arviot perustuvat aikaisempien kilpailujen budjetteihin.

Oheisohjelmat

Oheisohjelmiin liittyviä kustannuksia ovat joukkuejohtajien kilpailusta, kilpailijoiden aktiviteeteista ja päättäjäisten esiintyjästä aiheutuvat kustannukset. Kustannukset perustuvat arvioihin ja aikaisempien kilpailujen materiaaliin.

Palkat

Kainuun Prikaatin henkilöstö työskentelee kilpailujen järjestelytehtävissä normaaleihin palvelustehtäviin liittyen. Henkilöstön normaalista poikkeavia palkkakuluja aiheutuu kilpailuja edeltävän viikonloppuna valmistelutöistä ja kilpailujen aikana tehdyistä iltatyötunneista, sekä mahdollisista ylityötunneista. Tulospalkkioyksiköt vastaavat oman henkilöstönsä haittatöistä aiheutuvista kustannuksista. Henkilöstön haittatyöt on rajattava minimiin työaikajärjestelyillä. Kainuun Prikaatin operatiivinen osasto vastaa kilpailujen järjestelytehtäviin kutsuttavien reserviläisten palkka-, matka- ja ruokailukuluista. Palkkakulut ovat kuitenkin näkyvillä kehysbudjetissa, vaikka eivät sisälly budjettiin (liite 7).

5.10 Tapahtuman päättäminen

Kilpailut päättyvät torstaina. Torstaina ei ole järjestettyä ohjelmaa, vaan joukkueet poistuvat varuskunnasta omien aikataulujen mukaisesti. Joukkueille tarjotaan aamupala ja tarvittaessa myös lounas. Joukkueiden kuljetukset lentokentälle järjestetään lentoaikataulujen mukaisesti.

Tapahtuman päättäminen tulee huomioida järjestelyjen ja henkilöstön käytön suunnittelussa. Suunnittelun avulla tapahtuman purkutyöt onnistuvat sujuvasti ja nopeasti. Päättämiseen kuuluu purkutyöt, organisaation palkitseminen ja tapahtuman raportointi.

Purkutyöt

Ampumaradat puretaan normaalikuntoon keskiviikkona heti kilpailujen päättymisen jälkeen kunkin radan varusmiestoimitsijoiden voimin. Kilpailutoimiston ylläpitäminen voidaan lopettaa joukkueiden poistuttua varuskunnasta. Kilpailutoimiston henkilöstö vastaa tilan normalisoimisesta ja välineiden palauttamisesta. Majoitustilat siivotaan ja saatetaan normaalitilaan mahdollisimman nopeasti torstaina kilpailujoukkueiden lähdettyä. Siivouksen suorittaa kilpailutoimistoon ja vartiointitehtäviin nimetyt varusmiestoimitsija. Tavoitteena, että purkutyöt on suoritettu ja pääosa kilpailuvälineistä ja materiaalista palautettu torstaipäivän aikana. Toimitsijatehtävissä kunnostautuneille varusmiehille voidaan esittää palkinnoksi kuntoisuuslo-maa.

Raportti

Kilpailun päättymisen jälkeen on tapahtumasta raportoinnin vuoro. Tapahtumaraportissa käsitellään tapahtuman toteutuminen eri osa-alueineen ja verrataan sitä suunnitelmaan. Raportissa tulee arvioida tapahtumaorganisaation onnistumiset, epäonnistumiset ja kehittäminen. Tapahtumaraportin tekeminen on erittäin tärkeä tehtävä tapahtumasta oppimisen kannalta. Raportti toimii pohjana seuraavien tapahtumien ja kilpailujen järjestämiselle Kainuun Prikaatissa. Kilpailun pääsihteeri vastaa tapahtumaraportin laatimisesta, sekä onnistumisen raportoinnista pääesikuntaan. Tapahtumaraportti tulee olla valmis syyskuun loppuun mennessä.

6 POHDINTA

Sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut ovat osallistujamäärältään melko pienet kilpailut. Ammunnan tekniset ominaisuudet ja tapahtuman oheisohjelmat tuovat paljon yksityiskohtia järjestäjän mietittäväksi. Kansainvälisyys tuo myös omat haasteensa tapahtuman järjestämiseen. Kilpailut järjestetään ensimmäistä kertaa Pohjoismaiden ulkopuolisille maille avoimina kilpailuina, mikä lisää osallistujamäärää ja kilpailun näkyvyyttä. Kilpailujen avoimuus lisää myös Kainuun Prikaatin paineita järjestää onnistuneet kilpailut. Uskoisin, että tätä järjestämisohjetta tullaan käyttämään apuna kilpailujen järjestämisessä Kainuun Prikaatissa ensi vuoden aikana.

Työskentelen Kainuun Prikaatin liikunta-alalla vahtimestarin tehtävissä. Työtehtäviini kuuluu vuosittain muutamien liikunnallisten tapahtumien suunnittelussa ja järjestelyssä mukana oleminen. Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen organisaatiossa minulle on suunniteltu pääsihteerin tehtävää, joten tulen olemaan oleellisesti mukana ensi vuoden aikana kilpailun järjestelytehtävissä.

Kainuun Prikaatille tiedon hankkimista, ensi vuoden työtehtäviäni ja opinnäytetyön tekoa varten kävin tutustumassa Suomen sotilasampumajoukkueen mukana Tanskan Borrisissa järjestettyihin sotilaiden Pohjoismaisiin ampumamestaruuskilpailuihin kesäkuussa 2009. Kirjoitin tutustumismatkasta raportin, jossa analysoin tanskalaisten kilpailujärjestelyjä, heidän onnistumisia ja epäonnistumisia. Tanskan kilpailujärjestelyihin tutustuminen antoi minulle hyvät perusteet opinnäytetyön aloittamiselle. Aikaisempien Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen materiaalista sain myös paljon perustietoa ja vinkkejä kilpailujen järjestämisestä. Haastattelin useita eri toimialojen henkilöitä, jotka ovat toimineet urheilukilpailujen tai niihin liittyvien toimintojen parissa, kuten puolustusvoimien valmennuksen johtajaa, Kainuun Prikaatin turvallisuuspäällikköä, Kainuun Prikaatin tiedottajaa ja Suomen sotilasammunnan lajijohtajaa. Lisäksi kävimme runsaasti keskustelua Kainuun prikaatin liikunta-alalla eri henkilöiden kanssa kilpailujen järjestämisestä. Haastattelut ja keskustelut ovat syventäneet tietojani tapahtumien ja kilpailujen järjestämisestä. Osaa haastatteluissa olen käyttänyt myös teorialähteenä. Etenkin kilpailujen järjestämisestä puolustusvoimissa, sotilasurheilusta ja ampumakilpailuista olen saanut runsaasti uutta tietoa. Nämä tiedot ovat antaneet minulle hyvän pohjan tämän opinnäytetyön tekemiselle.

Tapahtuman järjestämiseen liittyy paljon eri osa-alueita. Pyrin käsittelemään teoriassa sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen ja Kainuun Prikaatin tapahtuman järjestämisen kannalta tärkeimpiä asioita. Pyrin tekemään teoria osuudesta kuitenkin kattavan, koska työn tarkoituksena on toimia koko tapahtuman järjestämisohjeena painottuen yleisjärjestelyihin. Puolustusvoimissa tapahtuman järjestämisessä korostetaan turvallisuutta ja maineenhallintaa, joten käsitelin teoriassa myös turvallisuus- ja viestintätoimintaa puolustusvoimissa. Ammuntojen järjestäminen ja johtaminen perustuu lajisääntöihin, joten kilpailuissa ammuttavat lajit on käsitelty teoriaosuudessa lyhyesti. Järjestämisohjeessa en syventynyt tiettyihin osa-alueisiin, koska tapahtumaorganisaatioon nimetään alojensa ammattilaisia, jotka tekevät tarkemmat suunnitelmat opinnäytetyössä kerrottujen perustietojen pohjalta.

Puolustusvoimien kansallisella ja kansainvälisellä kilpailutoiminnalla pyritään kehittämään suomalaisten sotilaiden fyysistä suorituskkyä sekä sotilastaitoja. Toiminnalla pyritään myös ylläpitämään puolustusvoimien ja suomalaisen sotilaan myönteistä julkisuuskuvaa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Kansainväliselle tasolle ulottuvana sotilasurheilu vahvistaa kansallista itsetuntoa ja maanpuolustustahtoa. Kansainvälinen sotilasurheilu on näkyvää toimintaa, jolla on myös turvallisuuspoliittista merkitystä. (Puolustusvoimat, Pääesikunta, suunnitteluosasto 2008 a, 6-7.) Puolustusvoimien järjestämällä kilpailuilla ei haeta taloudellista voittoa. Aluksi sopivan teoriatiedon löytäminen tuotti vaikeuksia. Monet tapahtuman järjestämistä käsittelevät teokset perustuivat yleisötapahtumiin ja taloudellista hyötyä tavoitteleviin tapahtumiin. Tarpeeksi sotilasurheilun ja tapahtuman järjestämisen taustatietoja tutkiessani huomasin, että samat lainalaisuudet pätevät tapahtuman järjestämisessä, haettiin sillä voittoa ja julkisuutta tai sitten ei. Viestinnän teoriatiedot eivät eroa juurikaan toisistaan erilaisten tapahtumien välillä. Samanlaisia asioita tulee huomioida tapahtumassa koosta ja hinnasta riippumatta. Tapahtumien suunnittelussa pätevät monet samat asiat maksullisessa yleisötapahtumassa kuin urheilijoille suunnatussa kilpailussa. Järjestelyjen mittakaava täytyy osata suhteuttaa sopivaksi ja kohderyhmän tarpeet tulee huomioida oikein.

Onnistuin työn tähänastisissa tavoitteissa mielestäni hyvin. Yksi tavoitteista oli omien tietojen ja taitojen kartuttaminen ensi vuoden työtehtäviäni varten. Opinnäytetyön tekeminen on antanut minulle perusteet sotilaskilpailujen järjestämisestä ja sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen pääsihteerin tehtävistä. Saamieni tietojen ja kokemusten perusteella uskon suoriutuvani pääsihteerin tehtävistä hyvällä tasolla. Osa työn tavoitteista on sellaisia, että niiden toteutuminen selviää vasta ensi vuoden aikana viimeistään, kun kilpailut ovat ohi syyskuussa. Työn tarkoituksena on toimia oppaana kilpailun järjestelyissä oleellisesti mukana

oleville ja antaa perusteet osa-alueiden johtajille tarkempia suunnitelmia varten. Järjestämisoheeseen tulee olla riittävän yksinkertainen, mutta kuitenkin tarkka, että ampumakilpailuihin perehtymätönkin henkilö saa perusteet toiminnalle ja kykenee ohjeen mukaisesti suoriutumaan tehtävistään. Ohjeesta kilpailuorganisaation osa-alueiden johtotehtävissä työskentelevät saavat perusteet tarkemmille suunnitelmille, kuten turvallisuussuunnitelmalle ja viestintäsuunnitelmalle. Näissä tavoitteissa onnistuin myös mielestäni hyvin. Opinnäytetyön todellinen arvo ja hyöty joutuvat tarkempaan testiin ensi vuonna kilpailujen lähestyessä. Oma tietoni ja taitotasoni kasvoivat opinnäytetyöprosessin aikana todella paljon.

Järjestämisohje on sovellettavissa myös muihin sotilaskilpailuihin ja puolustusvoimissa järjestettäviin tapahtumiin. Erityisesti vuonna 2011 Kainuun Prikaatissa järjestettävissä sotilaiden SM-ampumakilpailuissa työstä on hyötyä. Työ on myös helposti muokattavissa ja täydennettävissä jatkotutkimuksia varten. Sotilasurheilukilpailujen ja tapahtumien kehittäminen olisi yksi hyvä jatkotutkimuksen aihe. Mielestäni tämä työ antaisi tutkimukselle hyvät lähtökohdat ja perusteet.

Mikäli aloittaisin työn tekemistä uudestaan pyrkisin rajaamaan aiheen tarkemmin johonkin tiettyyn osa-alueeseen tapahtumasta, kuten viestintäsuunnitelmaan, turvallisuussuunnitelmaan tai oheisohjelmien suunnitteluun. Silloin teoriaosuudesta olisi helpompi tehdä tiivis paketti ja teorian liittäminen käytäntöön olisi helpompaa. Kuitenkin tarkoitus oli tehdä koko tapahtuman järjestämisohje, joka kattaa kaikki tapahtumaan liittyvät toiminnot. Aiheen rajaaminen olisi vähentänyt työn arvoa Kainuun Prikaatin ja minun ensivuoden työtehtävien kannalta, eikä olisi antanut riittävästi perusteita tapahtuman järjestämiselle.

Puolustusvoimissa halutaan varmistaa kilpailujen ja tapahtumien järjestämisessä järjestelyjen onnistuminen hyvällä tasolla. Tapahtumilla ja kilpailutoiminnalla tavoitellaan myös positiivista julkisuuskuvaa. Tapahtumien ja kilpailujen järjestämisessä käytetään usein perinteistä linjaorganisaatiota, mikä ei ole tapahtuman osa-alueiden yhteistyön kannalta paras vaihtoehto. Linjaorganisaatiossa on vaarana, että osa-alueet keskittyvät vain omaan toimintaan, eivätkä ole kiinnostuneita toisista osa-alueista. Järjestettävät suunnittelukokoukset ovat lähinnä käskynantotilaisuuksia, joissa ei pohdita vaihtoehtoisia ratkaisuja toiminnoille. Tästä aiheutuu tapahtumien yliorganisointia ja epätietoisuutta organisaation sisällä. Järjestämisohjeessa olen pyrkinyt ratkaisemaan ongelman järjestelytoimikunnan avulla. Toimikunta auttaa organisaation osa-alueita suunnittelutehtävissä ja tiedottaa eri osa-alueiden toiminnasta koko tapahtumaorganisaatiolle. Näin yhteistoiminta paranee, organisaatiota saadaan tarvittaessa pienen-

nettyä ja henkilöstö on paremmin selvillä tapahtuman vaiheista. Koko tapahtumaorganisaation henkilöstön tulee olla tietoisia tapahtuman tarkoituksesta ja tavoitteista. Silloin järjestelyt onnistuvat ja osallistujat ovat tyytyväisiä.

LÄHTEET

- Ajala, E. 2000. Arpapelii? Urheilumarkkinoinnin käsikirja. Jyväskylä: Suomen urheilumuseosäätiö.
- Ajala, E. 2004. Artikkel: Tavallinen tapahtuma, paluu urheilun juurille. Teoksessa: Iiskola-Kesonen, H. Mitä, miksi, kuinka? Käsikirja tapahtumajärjestäjille. Suomen Liikunta ja Urheilu.
- Allen, J. 2000. Event planning. Ontario, Canada: John Wiley & Sons Canada.
- Antikainen, J & Sutinen, M. 1996. Tapahtumanjärjestäjän työkirja. Kuopio: Instead.
- CISM 2009. About CISM. Saatavilla: http://www.cism-milsport.org/eng/002_ABOUT_CISM/intro.asp. (Luettu 8.10.2009).
- Hannikainen, J. 2009. Kainuun Prikaatin koulutusosaston päällikkö. Haastattelu 13.11.2009.
- Hämeenlinnan ampumaseura 2009. Saatavilla: <http://www.hameenlinnanampumaseura.fi/wp-content/uploads/2009/04/ensimmaiset-ampumamestaruuskilpailut-1907.pdf>. (Luettu 5.10.2009).
- Iiskola-Kesonen, H. 2004. Mitä, miksi, kuinka? Käsikirja tapahtumajärjestäjille. Suomen Liikunta ja Urheilu ry.
- Ikävalko, E. 1999. Käytännön tiedottaminen. Yhteisöviestinnän käsikirja. Helsinki: Inforviestintä.
- Ilomäki, J. 2000. Armeija liikuttaa symposium s. 72 – 74. Saatavilla: http://www.mil.fi/liikunta/pdf/Symposium_rap_1-92.pdf. (Luettu 8.10.2009).
- Ilomäki, J. 2009 a. Edustusvalmennus. Saatavilla: <http://www.mil.fi/liikunta/main.php?doc=index.ktoiminta.esitykset>. (Luettu 6.10.2009).
- Ilomäki, J. 2009 b. Puolustusvoimien valmennuksen johtaja. Puhelinhaastattelu 6.11.2009.
- Kauhanen, J., Juurakko, A. & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Helsinki: WSOY.

Kaskeala, J. 2002. Puolustusvoimien komentajan tervehdys. Teoksessa Lammi, E. Liike ja Tuli. Helsinki: Puolustusvoimat, Pääesikunta.

Kaskeala, J. 2003. Puolustusvoimien komentajan alkusanat. Puolustusvoimien turvallisuustoiminnan strategia. Hallinnollinen ohje HB81, 16.12.2003. Puolustusvoimien asiahallintarekisteri/ Puolustusvoimien normitietokanta.

Lammi, E. 2002. Liike ja tuli. Urheilu maanpuolustuksen ja maapuolustus urheilun tukena. Helsinki: Puolustusvoimat, Pääesikunta.

Puolustusvoimat 2009. Kainuun Prikaati. Saatavilla:

<http://www.mil.fi/maavoimat/joukot/kaipr/index.dsp>. (luettu 18.11.2009).

Puolustusvoimat, Kainuun Prikaati 2008. Kainuun Prikaatin esittely DVD. Kajaani: Puolustusvoimat, Kainuun Prikaati.

Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2007. Puolustusvoimien liikuntastrategia 2007 - 2016. Helsinki: Puolustusvoimat, Pääesikunta.

Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2008 a. Hallinnollinen määräys HE 16, 14.1.2008: Fyysisen toimintakyvyn perusteet. Puolustusvoimien asiahallintarekisteri/ Puolustusvoimien normitietokanta.

Puolustusvoimat, Pääesikunta, henkilöstöosasto 2008 b. Hallinnollinen määräys HE 60, 12.3.2008: Puolustusvoimien valmennus- ja kilpailutoiminta. Puolustusvoimien asiahallintarekisteri/ Puolustusvoimien normitietokanta.

Puolustusvoimat, Pääesikunta, turvallisuusosasto 2003. Hallinnollinen ohje HB81, 16.12.2003: Puolustusvoimien turvallisuustoiminnan strategia. Puolustusvoimien asiahallintarekisteri/ Puolustusvoimien normitietokanta.

Puolustusvoimat, Pääesikunta, viestintäosasto 2009. Ohje HF508, 29.5.2009: Viestintä puolustusvoimissa. Puolustusvoimien asiahallintarekisteri/ Puolustusvoimien normitietokanta.

Siukosaari, A. 2002. Yhteisöviestinnän opas. Helsinki: Tietosanoma.

Sotilaiden Pohjoismaisten ampumamestaruuskilpailujen säännöt, 2009. The Regulation of the Nordic military shooting championship 2009. Helsinki.

- Sotilaiden Pohjoismaisten mestaruuskilpailujen yleissäännöt, 2009. General Regulations, governing Nordic military championship 2009. Helsinki.
- Taussi, M. 2009 a. Sotilaiden pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut 2009. Asiakirja BF 7018, 22.6.2009. Puolustusvoimien asiahallintarekisteri/ Puolustusvoimien normitietokanta.
- Taussi, M. 2009 b. Suomen sotilasammunnan lajijohtaja, Suomen sotilasampumajoukkueenjohtaja, Pohjois-Suomen huoltorykmentin henkilöstöpäällikkö. Puhelinhaastattelu 3.11.2009.
- Toivo, J. 2009. Kainuun Prikaatin liikunta-alan johtaja. Haastattelu 26.11.2009.
- Vallo, H. & Häyrinen, E. 2003 Tapahtuma on tilaisuus, opas onnistuneen tapahtuman järjestämiseen. Helsinki: Tietosanoma.
- Vallo, H. 2009. Isännyyden ihanuus. Infor.
- Watt, D. C. 1998. Event management in leisure and tourism. New York: Addison Wesley Longman.
- Åberg, L. 1996. Viestintä – tuloksen tekijä. Helsinki: Inforviestintä.
- Åberg, L. 2000. Viestinnän johtaminen. Helsinki: Inforviestintä.

LIITTEIDEN LUETTELO

Liite 1 Kilpailujen alustava ohjelma

Liite 2 Järjestelyaikataulu

Liite 3 Kilpailujen organisaatiokaavio

Liite 4 Kilpailujen organisaatio tehtävittäin

Liite 5 Hoikanportin ampumarata-alueen kartta

Liite 6 Varuskunta-alueen kartta

Liite 7 Kehysbudjetti

KILPAILUJEN ALUSTAVA OHJELMA

Maanantai 6.9.

- 12.00 Joukkueiden saapuminen
Vastaanotto järjestelyt
- 14.00 Mahdollisuus ratoihin tutustumiseen
Asetarkastus
- 17.00 Joukkuejohtajien kokous
Päivällinen
- 18.00 Avajaiset
- 19.00 Vastaanottotilaisuus/ tervetulojuhla

Tiistai 7.9. Ensimmäinen kilpailupäivä

- 09.00 Ammuntojen harjoittelu
- 11.00 Lounas
- 12.30 Kilpailut
  - Miehet
    - Vakiokiväärin asentokilpailu 3 * 20 laukausta
    - Isopistooliammunta 30 + 30 laukausta
  - Naiset:
    - Urheilukiväärin makuuammunta 60 laukausta
    - Urheilupistooliammunta 30 + 30 laukausta
- 18.00 Kilpailijoille aktiviteetteja
- 18.00 Joukkueenjohtajien kilpailu

Keskiviikko 8.9. Toinen kilpailupäivä

- 09.00 Ammuntojen harjoittelu
- 11.00 Lounas
- 12.30 Kilpailut
  - Miehet:
    - Pika-ammunta kiväärillä 3 * 20 laukausta
    - Pika-ammunta pistoolilla 60 laukausta
  - Naiset:
    - Urheilukiväärin asentokilpailu 3 * 20 laukausta
    - Pika-ammunta urheilupistoolilla 60 laukausta
- 17.00 Tekninen kokous
- 18.00 Palkintojen jako
- 19.00 Päätteisillallinen

Torstai 9.9.

- Joukkueiden poistuminen
- Kuljetukset lentokentälle järjestetään lentoaikataulujen mukaisesti.

JÄRJESTELYAIKATAULU

2005

Joulukuu – Pääesikunnan suunnitelma kansainvälisten kilpailujen järjestämiseksi 2009 – 2013, Kainuun Prikaati sai tiedon kilpailujen järjestämisestä.

2006

Tammikuu – Kainuun Prikaatin lausunto, että kykenee järjestämään kilpailut.

2009

Helmikuu – Kainuun Prikaatin esitys kilpailujen ajankohdasta syyskuulle.
 – Kainuun Prikaatin esitys Maavoimien esikuntaan määrärahojen kohdentamisesta kilpailujen järjestämistä varten.

Kesäkuu – Kainuun Prikaatin edustaja (Jarkko Kantola) tutustumassa kilpailujen järjestykseen Tanskassa.

Lokakuu – Kilpailujen ensimmäiset suunnittelukokoukset

Marraskuu – Jarkko Kantolan opinnäytetyö - kilpailujen järjestämisohje.
 – Pääesikunnan käsky kilpailujen järjestämisestä.

Joulukuu – Järjestelytoimikunnan nimeäminen.

2010

Tammikuu - Helmikuu – Henkilöstön nimeäminen.

Maaliskuu – Pääesikunta lähettää kilpailukutsun osallistuville maille.

Huhtikuu – Kainuun Prikaatin kilpailujen järjestämissuunnitelma
 – Internet-sivujen valmistelu

Toukokuu – Internet-sivujen avaus
 – Tulospalvelun valmistelut
 – Palkintojen hankinta
 – Taulujen ja kilpailijakorttien hankinta
 – Käsiohjelman valmistelu

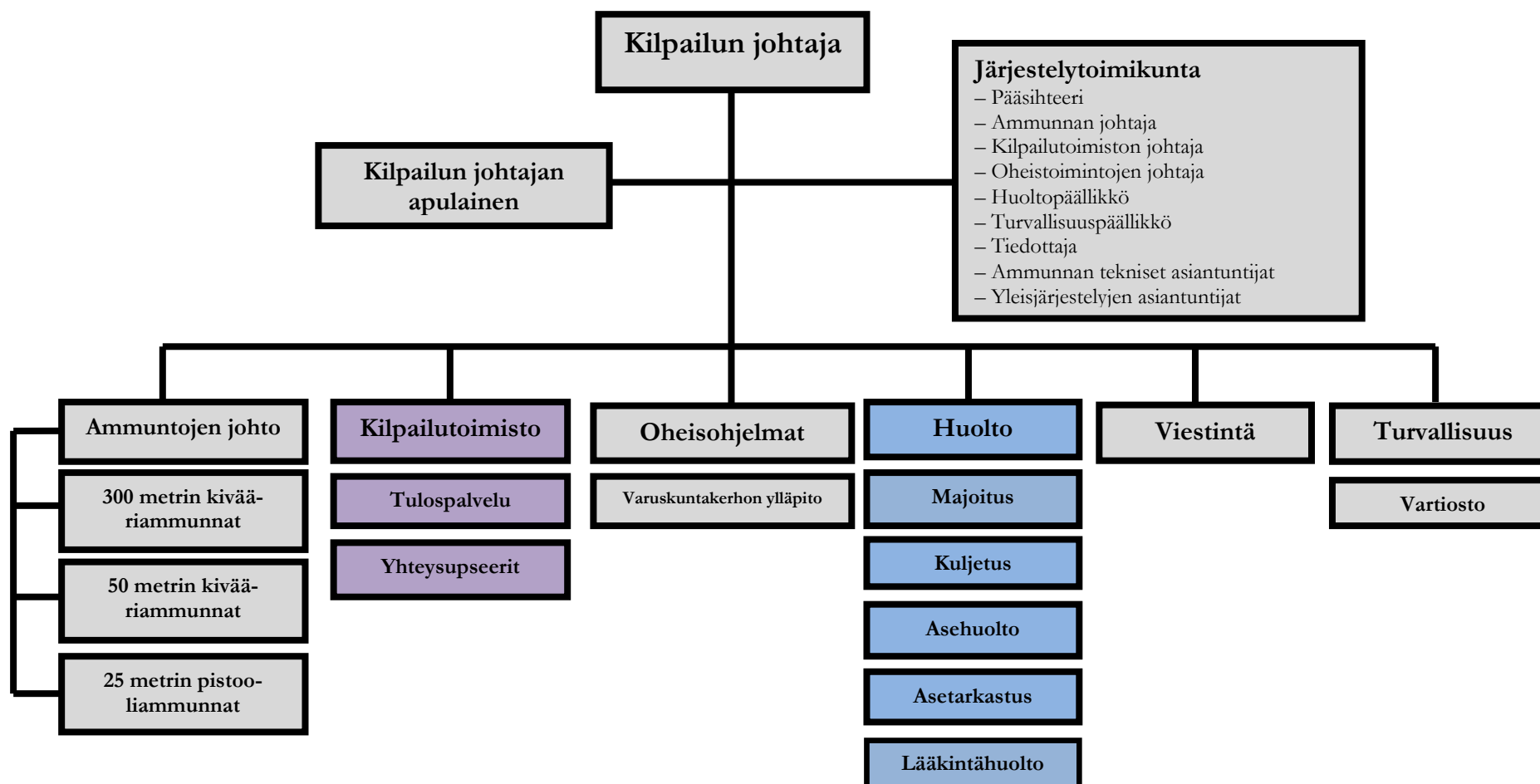
Kesäkuu – Järjestämissuunnitelman toimittaminen Pääesikuntaan 11.6. mennessä
 – Kainuun Prikaatin sisäinen järjestämiskäsky

Heinäkuu – Ilmoittautumisten vastaanotto
 – Palkintojen hankinta jatkuu

Elokuu – Käsiohjelman valmistelu jatkuu
 – Kainuun Prikaatin ampumamestaruuskilpailut 9.-12.8.
 – Tuomarikoulutus ja henkilöstön koulutus
 – Varusmiesten koulutus tehtäviin
 – Lehdistötiedote

Syyskuu Ampumaratojen ja muiden suorituspaikkojen valmistelu
 – 6.-9.9. Sotilaiden Pohjoismaiset ampumamestaruuskilpailut 2010
 – 9.9. Purkutyöt
 – Loppuraportti

KILPAILUJEN ORGANISAATIOKAAVIO

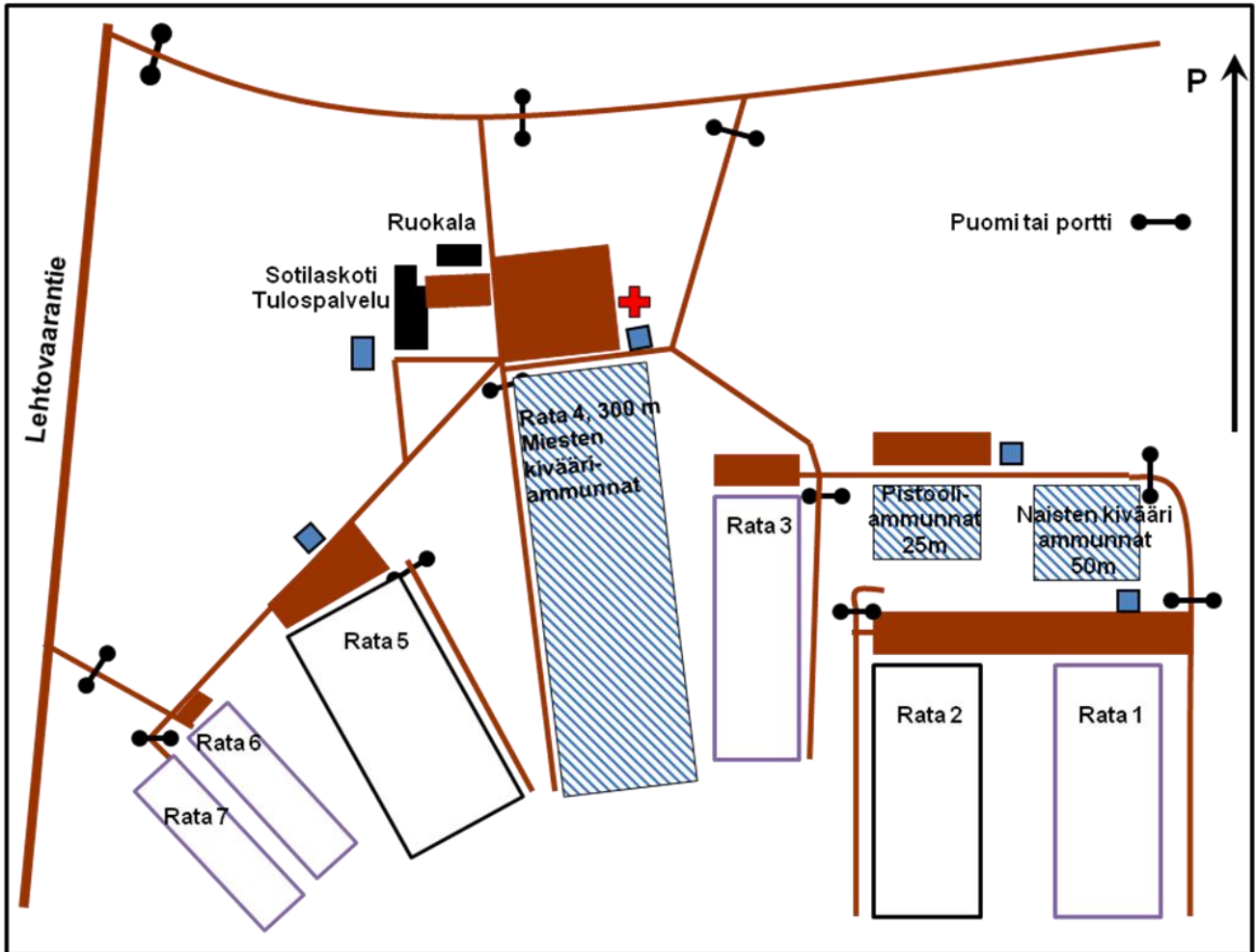

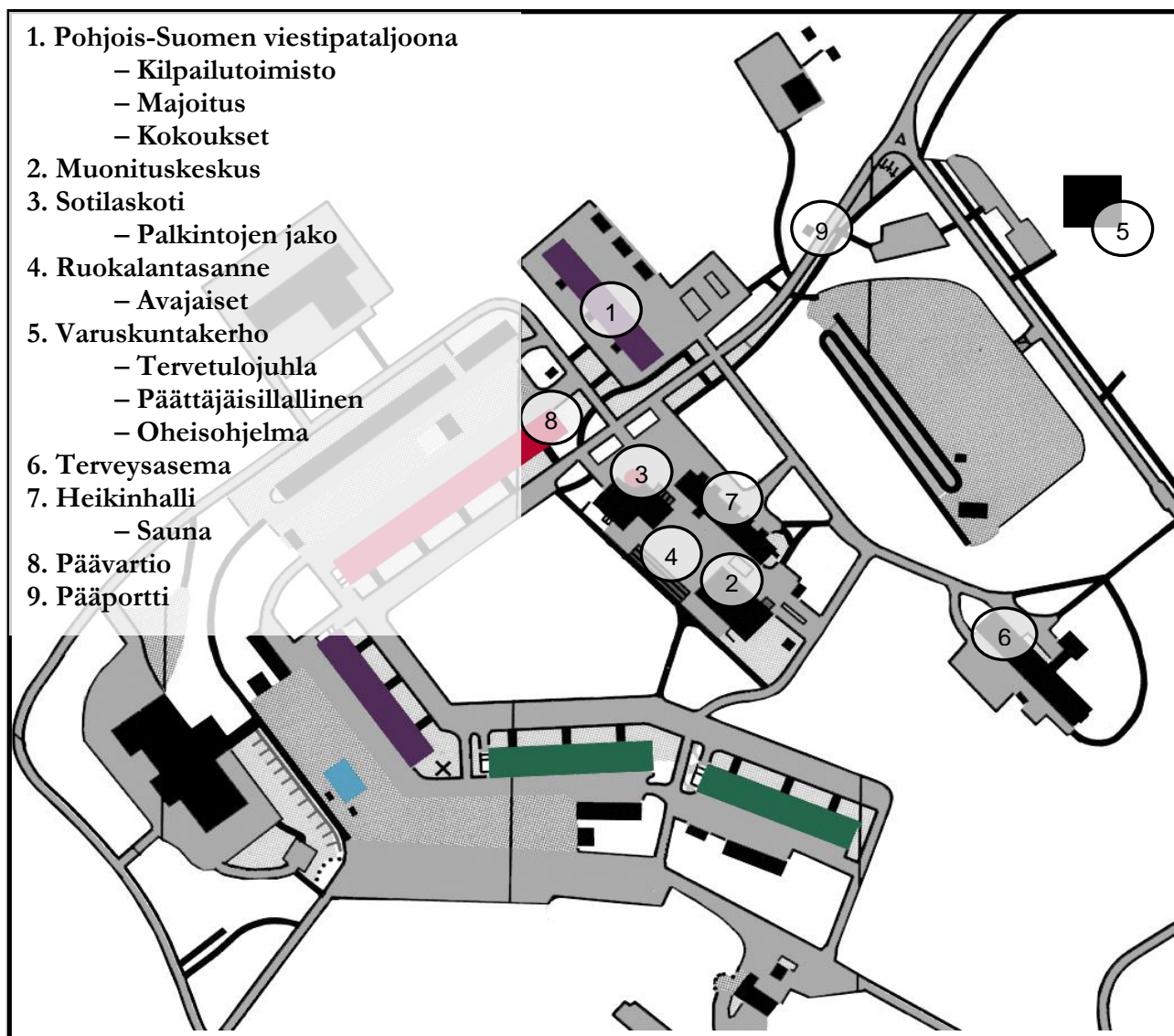
ORGANISAATIO TEHTÄVITTÄIN

Tehtävä	Henkilö- kunta	Varusmiehet/ reserviläiset
Johto		
Kilpailun johtaja	1	
Kilpailun johtajan apulainen	1	
Kilpailujen sihteeri	1	
Pistooliampunnan tekninen asiantuntija	1	
Kivääriampunnan tekninen asiantuntija	1	
Yleisjärjestelyjen asiantuntija	1	
Viestintä	1	
Tiedottaja	1	
Tiedottajan apulainen, reserviläinen		1
Oheisohjelmat		
Oheisohjelmien johtaja	1	
Varuskuntakerhon ylläpitäjät	2	
Valmisteluosasto		10
Turvallisuus		
Turvallisuuspäällikkö	1	
Apulainen	1	
Vartioryhmä		11
Kilpailutoimisto		
Johtaja	1	
Apulainen	1	
Toimistos sihteeri	1	
Yhteyshenkilöt	6	
Varusmiestoimitsijat		2
Tulospalvelun johtaja	1	
Tulospalvelun johtajan apulainen	1	
Varusmiestoimitsijat		6
Miesten kivääriampunnat, 300 metrin rata		
Johtaja	1	
Apulainen	1	
Taulutuomari/ näyttösuoja johtaja	1	
Taulutuomari	2	2
Laukausten laskijat		20
Taulujen vaihto ja radan valmistelu		40
Tulospalvelu radalla		4
Naisten kivääriampunnat, 50 metrin rata		
Johtaja	1	
Apulainen	1	
Taulutuomarit	1	1
Laukausten laskijat		10
Taulujen vaihto ja radan valmistelu		10
Tulospalvelu radalla		2
Pistooliampunnat, 25 metrin rata		
Lajijohtaja	1	
Apulainen	1	
Taulutuomarit	3	1
Taulujen vaihto ja radan valmistelu		10
Tulospalvelu radalla		4
Huolto		
Huoltopäällikkö	1	
Majoitusvastaava	1	
Muonitusvastaava	1	
Kuljetusvastaava	1	
Aseteknikko	1	
Asetarkastajat	2	
Kenttäsairaanhoidaja	1	
Lääkintämies		1
Yhteensä	45	135

HOIKANPORTIN AMPUMARATA-ALUEEN KARTTA

VARUSKUNTA-ALUEEN KARTTA

KILPAILUJEN KEHYSBUDJETTI

Tilaisuus	Pvm	Lkm	Henk. lkm/ pv lmk	a' hinta	Yhteensä
Ruokailut					
Aamupala	7.-9.9.	3	150	2,50	1125,00
Lounas	6.-8.9.	3	150	4,10	1845,00
Päivällinen	6.9.	1	150	4,10	615,00
Iltapala	6.-8.9.	3	150	1,40	630,00
Välipala, ampumaradalla	7.-8.9.	4	150	1,40	840,00
Tervetulojuhla	6.9.	1	150	5,10	765,00
Pääöstilaisuus, ruokailu	8.9.	1	150	30,00	4500,00
Virvoitus- ja ruokajuomat	6.-8.9.				4000,00
Kuljetukset					
Linja-autokuljetukset Kajaanissa	6.- 9.9.	1	4	420,00	1680,00
Linja-autokuljetukset Vuokattiin	7.9.	1	1	320,00	320,00
Vuokra-autot joukkueiden johtajille	6.-9.9.	7	4	45,00	1260,00
Vuokrahenkilöpakettiautot kilpailujoukkueille	6.-9.9.	7	4	100,00	2800,00
Järjestäjän ajoneuvojen polttoaineet	3.-9.9.	5	6	30,00	900,00
Majoitus					
Joukkueenjohtajien ja kutsuvieraiden hotellimajoitus	4.-8.9.	10	4	100,00	4000,00
Palkinnot					
Palkinnot (kolmelle parhaalle lajeittain + joukkuekilpailut)		108		50,00	5400,00
Avoimen kilpailun mitalit		40		10,00	400,00
Pohjoismaiden mestaruusmitalien kaiverus		108		2,00	216,00
Muistolahja (osallistujat ja toimitsijat)		200		20,00	4000,00
Kilpailumateriaali					
Taulut		2500			2500,00
Kilpailu- ja seurantakortit		300			200,00
Toimistokulut		1			1000,00
Oheisohjelmat					
Aktiviteetit kilpailijoille	7.9.	1	120		2000,00
Joukkueenjohtajien kilpailu, Vuokatti	7.9.	1	40		3000,00
Esiintyjä päättäjäsissä	8.9.	1			1000,00
Muut kulut					
Ennalta arvaamattomat kulut					5000,00
Yhteensä					49996,00
Palkat					
Henkilökunnan haittatyöt	4.-9.9.	15			3000,00
Reserviläispalkat, tuomarikoulutus (ammuntojen toimihenkilöt)	9.-12.8.	4	4	64,00	1024,00
Reserviläispalkat kilpailujen aikana (ammuntojen toimihenkilöt + tiedottajan apulainen)	6.-9.9.	8	4	64,00	2048,00
Reserviläisten matkat	9.-12.8., 6.-9.9.		12	100,00	1200,00
Yhteensä					57268,00